

VÄLIYHTEISÖJEN KÄYTTÖ KANSAINVÄLISTEN KONSERNIEN VEROSUUNNITTELUSSA

Kandidaatin tutkielma
Fredrik Aardemäe
Aalto-yliopiston kauppakorkeakoulu
Laskentatoimi
Syksy 2018

Tekijä Fredrik Aardemäe

Työn nimi Väliyhteisöjen käyttö kansainvälisten konsernien verosuunnittelussa

---

Tutkinto Kauppatieteiden kandidaatti

Koulutusohjelma Laskentatoimi

Työn ohjaaja(t) Tapani Kykkänen

Hyväksymisvuosi 2018

Sivumäärä 28

Kieli Suomi

Tiivistelmä

Kandidaatintyön tarkoituksena oli selvittää väliyhteisöjen merkitys kansainvälisten konsernien verosuunnittelussa ja kuinka väliyhteisölainsäädäntö toimii estääkseen veropakoa. Tutkimuksessa tarkastellaan mitkä tekijät vaikuttavat kansainväliseen verosuunnitteluun ja miksi yritykset hyödyntävät väliyhteisöjä verosuunnittelussa. Vastapainoksi väliyhteisöjen hyödyntämiselle tarkastellaan, kuinka Suomen väliyhteisölainsäädäntö pyrkii ehkäisemään veropakoa Suomesta.

Kansainvälisten konsernien verosuunnitteluun vaikuttaa laaja joukko eri tekijöitä, joita pyritään käymään läpi tässä tutkimuksessa. Valtioiden välinen verokilpailu, valtioiden väliset verosopimukset, veroparatiisien olemassaolo, väliyhteisöjen tuomat mahdollisuudet ja väliyhteisölainsäädäntö vaikuttavat kaikki yritysten verosuunnitteluun. Näin ollen tässä kandidaatintyössä käydään näitä tekijöitä läpi, jotta voitaisiin ymmärtää kansainvälisten verosuunnittelun nykytilannetta.

Väliyhteisöjen käyttöä ja verosuunnittelua tarkastellaan yleisestä näkökulmasta, mutta väliyhteisölainsäädännön sisältöä ja toimivuutta Suomen näkökulmasta. Aihe on erittäin ajankohtainen, sillä Suomen väliyhteisölainsäädäntöön on tulossa tarkentavia muutoksia 2019 verovuoteen.

Tutkielma toteutettiin kirjallisuuskatsauksena. Aiheesta löytyy kattavasti tietoa suomalaisten veroasiantuntijoiden teoksista ja tässä kandidaatintyössä on käytetty etenkin Marjaana Helmisen ja Reijo Knuutisen teoksia hyödyksi.

Avainsanat väliyhteisö, veroparatiisi, aggressiivinen verosuunnittelu, väliyhteisölainsäädäntö

Sisällysluettelo

1 Johdanto.....	2
1.1 Rajat ylittävän toiminnan verotukselliset haasteet.....	2
1.2 Tutkielman tavoite, rajaus ja tutkimuskysymykset.....	3
2 Verosuunnittelun ja veroparatiisien houkutukset.....	4
2.1 Rajat ylittävä toiminta – verosopimukset.....	4
2.2 Valtioiden välinen verokilpailu.....	6
2.3 Mitä ovat veroparatiisit.....	7
2.4 Väliyhteisöt – tehokkaan yritysrakenteen tavoittelu.....	9
2.5 Kansainvälisten konsernien verosuunnittelu.....	12
2.6 Rajanveto hyväksyttävälle toiminnalle ja ei-hyväksyttävälle.....	15
3 Veropaon kitkeminen.....	16
3.1 Kansainväliset toimet veropaon kitkemiseksi.....	16
3.2 Suomen väliyhteisölainsäädännön sisältö.....	17
3.3 Suomen väliyhteisölainsäädännön toimivuus.....	20
4 Johtopäätökset.....	22
5 Lähdeluettelo.....	25

1 Johdanto

1.1 Tutkimuksen taustaa – rajat ylittävän toiminnan verotukselliset haasteet

Yksi yhteiskuntamme tärkeimpiä tekijöitä on yritysten vastuullinen verojenmaksu. Kaikki ymmärtävät, että ilman verotuloja, on mahdotonta ylläpitää julkisia palveluita. Ilman julkisia palveluita, on taas vaikea ylläpitää hyvinvointiyhteiskuntaa. Olennaista hyvinvointivaltiolle on, että se pystyy kantamaan merkittävää vastuuta kansalaisten hyvinvoinnista. Huolehtimalla kansalaisistaan se luo edellytykset niin yrityksille kuin myös elinkeinotoiminnalle tuottavaan ja taloudelliseen toimintaan, tuottamalla terveydenhuoltoa, ympäristönsuojelua, tarjoamalla mahdollisuuksia työllistymiseen ja muita sosiaalipalveluita. Asiaa tarkasteltaessa yritysten näkökulmasta ovat verot kuitenkin yrityksen toiminnalle ylimääräinen kustannuserä. Vaikka yritysten menestymisen kautta kasvavat verovelvollisuudet tuottaisivat lisää taloudellisen lisäarvon jakamista ympäröivään yhteiskuntaan, ei verojen maksaminen ole yrityksen kannalta usein kovin miellyttävää.¹ Näin ollen vastuullisen verojenmaksun turvaaminen on yhteiskuntavastuun näkökulmasta yksi tärkeimpiä tekijöitä.

Valtioiden rajat ylittävä toiminta on lisääntynyt huomattavasti ihmisten, yritysten ja pääomien liikkuvuuden myötä.² Yritysten kansainvälistyminen on tuonut hyvinvointiyhteiskunnan ylläpitämiselle aivan uudenlaisia haasteita. Kansainvälistymisen myötä kilpailu yritysten välillä on kasvanut ja yritykset ovat joutuneet turvautumaan erilaisiin järjestelyihin parantaakseen ja turvatakseen kilpailukykyänsä. Tiukan kilpailun johdosta yritykset ovat pyrkineet minimoimaan luonnollisista syistä ylimääräisiä kustannuseriänsä kuten maksettavien verojen määrää.³ Tiukan kilpailun ja yritysten kansainvälistymisen myötä verosuunnittelusta on tullut keskeinen käsite yhteiskuntavastuun horjuttajaksi. Yritykset pyrkivät verosuunnittelun avulla ennakoimaan yritykseen kohdistuvat veroseuraamukset ja näin valitsemaan eri vaihtoehtoista verotuksellisesti edullisimmat vaihtoehdot.

Yritykset ovat ajan myötä kehittyneet verosuunnittelussa ja eri laki pykälää hyödyntämällä yritykset turvautuvat nykypäivänä jopa hyvin keinotekoisiiin verojärjestelyihin. Tässä ovat kunnostautuneet erityisesti kansainväliset konsernit, erittäin monimutkaisilla konsernirakenteillaan. Monimutkaisilla konsernirakenteilla ja harkitun verosuunnittelun avulla yritykset ovat onnistuneet kierrättämään verovelvollisuutensa pois veroviranomaisten ulottuvista hyödyntäen eri valtioiden verolainsäädännön eroavaisuuksia. Eri valtioiden verolainsäädännön eroavaisuuksia hyödyntääkseen kansainväliset konsernit käyttävät väliyhteisöjä. Väliyhteisöjä käyttämällä voidaan pyrkiä välttämään veroa niin tulon alkuperäisessä lähdevaltiossa kuin tulojen lopullisen saajan asuinvaltiossakin.⁴

Väliyhteisöjen hyödyntäminen verosuunnittelussa on viime vuosina saanut yhä enenevässä määrin mediahuomiota. Tätä ovat erityisesti siivittäneet erilaiset tietovuodot, kuten Panama paperit – tietovuoto sekä Bahama –tietovuoto. Nämä ja monet muut tekijät ovat johtaneet siihen, että ihmisten yleinen tietoisuus aggressiivisista verojärjestelyistä ja ilmiön laajuudesta ovat parantuneet. Etenkin veroparatiisien kautta tapahtuva verosuunnittelu ovat olleet julkisen keskustelun kohteena jo pidemmän aikaa ja Euroopan unioni, että OECD ovat julkaisseet verovälttelyn hillitsemiseksi tähtääviä

---

¹ Knuutinen 2014

² Helminen 2009

³ Knuutinen 2012

⁴ Helminen 2009

toimenpideohjelmia.⁵ Verovälttelyn hillitsemiseksi on myös olemassa erityinen laki, joka pyrkii rajoittamaan väliyhteisöjen keinotekoisia käyttöä⁶. Väliyhteisölainsäädännön merkitys väliyhteisöjen keinotekoisien käytön ehkäisemiseksi matalan verotuksen valtioissa on noussut hyvin merkittäväksi tekijäksi viime vuosien aikana.

Veroparatiisien tarjoamat verosuunnittelu mahdollisuudet ovat houkuttelleet kansainvälisiä konserneja hyödyntämään näiden valtioiden sekä alueiden tarjoamia etuuksia. Jo vuosikymmenten ajan yritysten yhteensä maksamien verojen osuus valtioiden kokonaisverokertymästä on pienentynyt kaikissa länsimaissa. Etenkin Suomen näkökannalta tämä on hyvin ongelmallista, sillä verotulot kutistuvat verosuunnittelun johdosta, mutta väestön ikääntyessä menot kasvavat. Näin ollen jopa poliitikot ovat kääntäneet katseensa nyt veroja vältteleviin yrityksiin ja kuinka tätä ongelmaa saataisiin kuriin.⁷

Nykyisen käsityksen mukaan toiminta veroparatiiseissa rinnastetaan heti verojen välttelyyn. Väliyhteisöjen käyttö veroparatiiseissa tai muissa alhaisen verotuksen valtiossa ei tarkoita automaattisesti, että kyseessä olisi mistään laittomasta tai veronkierrosta. Verosuunnittelussa on kyse verolakien suomien mahdollisuuksien hyödyntämisestä verojen minimointiin ilman, että varsinaisesti rikotaan lakia⁸. Edellä mainittujen seikkojen takia tässä kandidaatintutkielmassa pyritään valottamaan asian taustaa ja selvittämään väliyhteisöjen käytön tarkoituksia kansainvälisten konsernien verosuunnittelussa. Tutkimuksessa pyritään selvittämään yleisellä tasolla, miten väliyhteisöjä käytetään hyväksi verosuunnittelussa sekä kuinka väliyhteisölainsäädäntö toimii erityisesti Suomessa ehkäistäkseen veropakoa. Se kuinka yritykset tulkitsevat eri laki pykäläiä tai onko yritysten toiminta moraalisesti oikein, ei ole tämän tutkimuksen kannalta keskeistä. Tarkoituksena on antaa kokonaiskuva siitä, kuinka väliyhteisöjä sekä veroparatiiseja hyödynnetään kansainvälisten konsernien verosuunnittelussa ja kuinka väliyhteisölainsäädäntö pyrkii estämään veropakoa.

1.2 Tutkimuksen tavoite, rajausta ja tutkimuskysymykset

Tutkimuksen tavoitteena on selvittää ja analysoida miten ja miksi veroparatiiseja, verolainsäädännön eroavaisuuksia sekä väliyhteisöjä käytetään hyväksi kansainvälisten konsernien verosuunnittelussa. Tutkimuksessa tutustutaan lyhyesti kansainvälisen verotuksen luonteeseen ja kuinka rajat ylittävä toiminta on mahdollistanut väliyhteisöjä hyväksi käyttäen konsernien kokonaisverojen minimoinnin. Erityisenä painopisteenä tutkimuksessa ovat väliyhteisöt sekä väliyhteisölainsäädännön merkitys. Tutkimuksessa pyritään etenemään johdonmukaisesti valtioiden välisen verokilpailun synnystä kohti aggressiivista verosuunnittelua, jonka jälkeen käsitellään veropakoa ehkäiseviä vastatoimia kuten väliyhteisölakia ja muita kansainvälisiä toimia veropaon kitkemiseksi.

Tutkimus jakautuu kolmeen osa-alueeseen. Ensimmäiseksi selvitetään mitkä tekijät ovat vaikuttaneet siihen, että julkisyhteisöjen välillä on suuria eroja veropohjissa sekä –prosenteissa. Tämän lisäksi tarkastellaan veroparatiiseja ja niiden määritelmiä. Toisessa osassa käsitellään väliyhteisöjä ja kansainvälisten konsernien verosuunnittelua. Ensiksi tarkastellaan väliyhteisöjen eri muotoja ja sen jälkeen, kuinka näitä voidaan käyttää hyväksi kansainvälisten konsernien toimesta. Kolmannessa osassa keskitytään veropakoa rajoittaviin keinoihin. Tässä tarkastellaan veropaon kitkemistä Suomen

---

⁵ Kosonen 2013

⁶ Helminen 2013

⁷ Hänninen 2014

⁸ Kosonen 2013

näkökulmasta. Lopuksi kootaan vielä yhteen tutkielman johtopäätökset. Tutkimus näin ollen voidaan kiteyttää seuraaviin tutkimuskysymyksiin:

1. Miksi verosuunnittelu on houkuttelevaa kansainvälisesti toimiville yrityksille?
2. Kuinka väliyhteisöjä sekä veroparatiiseja hyödynnetään verosuunnittelussa?
3. Kuinka Suomen väliyhteisölainsäädäntö toimii estääkseen veropakoa?

Tutkimuksessa verosuunnittelun houkuttelevuutta käsitellään yleisestä näkökulmasta, mutta väliyhteisölainsäädäntöä ja sen toimivuutta tutkitaan Suomen valtion näkökulmasta. Vero-oikeudellisesta näkökulmasta tutkimuksessa käsitellään vain väliyhteisölainsäädännön vaikutuksia ja muiden lakien vaikutus jätetään kokonaan käsittelemättä. Tutkielmassa jätetään myös käsittelemättä varakkaiden yksityishenkilöiden tai pk-yritysten käyttämiä verosuunnittelukeinoja.

Väliyhteisöjen käyttö on hyvin mielenkiintoinen osa kansainvälisten konsernien rakenteiden suunnittelua. Vaikka yritys olisi kotoisin Suomesta ja sillä olisi toimintoja ympäri Eurooppaa, näkyy hyvin usein kuitenkin sen konsernirakenteessa mielenkiintoisiin maihin rekisteröityjä yrityksiä. Tästä johtuen, työn perimmäisenä tarkoituksena on avata lukijalleen kansainvälisen verosuunnittelun maailmaa.

2 Verosuunnittelun ja veroparatiisien houkutukset

2.1 Rajat ylittävä toimita – verosopimukset

Monille yrityksille kansainvälistyminen on markkinoilla selviytymisen kannalta hyvin tärkeää, ellei jopa elinehto. Itsenäisissä kansallisvaltioissa toimivien organisaatioiden välinen vuorovaikutus on viime vuosina kasvanut huomattavasti, joka on johtanut yritysten välisten suhteiden yhteenkietoutumiseen maailmanlaajuisesti. Yksi merkittävimmistä yhteenkietoutumisen vaikutuksista koettiin vuonna 2008, kun Yhdysvalloista lähtenyt finanssikriisi vaikutti globaalisti lukuisien maiden taloudentilaan. Vaikka finanssikriisi oli kytketty pääsääntöisesti taloudelliseen toimintaan, havaittiin siinä myös sosiaalisia, kulttuurisia ja poliittisia ulottuvuuksia. Kansainvälistymisen myötä yhteenkietoutumisen vaikutuksia on ollut havaittavissa myös taloudellisten toimijoiden ja erilaisten väestöryhmien välissä suhteissa. Sen keskeisimpiä piirteitä ovat olleet hyödykemarkkinoiden ja rahoitusmarkkinoiden maailmanlaajuinen integroitumien.⁹

Nykyisin yritysten toiminta on kansainvälistymisen myötä usein valtioiden rajat ylittävää. Verotuksellisesta näkökulmasta tarkasteltaessa, yritysten kansainvälistyminen tarkoittaa määritelmällisesti sitä, että joudutaan huomioimaan kahden tai useamman erillisen järjestelmäkokonaisuuden normeja.¹⁰ Tämä tarkoittaa sitä, että tulon saaja ja tulon lähde tavallisesti sijaitsevat eri valtioissa. Tämä voi johtaa yrityksen ikävään tilanteeseen, sillä näiden tekijöiden sijainti eri valtioissa voi johtaa yrityksen kaksinkertaiseen verotukseen.

Verotus toteutetaan kussakin valtiossa sen oman verolainsäädännön mukaan, jonka johdosta eri valtioiden verotus saattaa erota toisistaan hyvin merkittävästi niin perusteiltaan kuin tasoiltaan. Eroja on myös veropohjissa että –prosentteissa ja valtioiden verosopimusverkosto saattaa olla hyvin

---

⁹ Kultalahti 2014

¹⁰ Knuutinen 2012

erilainen.¹¹ Vaikka esimerkiksi EU-alueen jäsenvaltioiden kansalliseen verolainsäädäntöön vaikuttaa EU-vero-oikeus, on jokaisella jäsenvaltiolla omat käsitteet ja säännökset verolainsäädännöstä, jotka voivat olla keskenään ristiriidassa.¹² Kansainvälisten yritysten haasteeksi muodostuukin eri valtioiden lakien noudattaminen ja niiden huomioiminen. Näin ollen yritysten verotukseen vaikuttaa monia eri tekijöitä kuten, mihin valtioon yritys perustetaan, missä oikeudellisessa muodossa toimitaan, miten toiminta rahoitetaan ja miten voitot kotiutetaan. Kansainvälisesti toimittaessa yritykset pyrkivät välttämään moninkertaisen verotuksen verosuunnittelun avulla, mutta myös hyötymään erilaisista kansainvälisistä järjestelyistä. Kansainvälisillä järjestelyillä voidaan vähentää maksettavan veron määrää ja saavuttaa suuriakin hyötyjä konsernitasolla.¹³

Jos valtion sisäinen lainsäädäntö noudattaa kansainvälisiä periaatteita ei kansainvälinen oikeus estä kaksinkertaista verotusta. Verosopimukset on solmittu kaksinkertaisen juridisen verotuksen poistamista varten, mutta verosopimusten solmiminen kuuluu jäsenvaltioiden yksinomaiseen toimivaltaan.¹⁴ Verosopimusten avulla sovitaan, kumpi valtio poistaa kaksinkertaisen verotuksen ja millä tavoin ja ehdoin se poistetaan.¹⁵ Verosopimustilanteissa valtion verotusoikeus määräytyy verosopimuksen sekä valtion sisäisen lainsäädännön mukaisesti, mutta verosopimuksettomissa tilanteissa valtiot voivat verottaa tuloja pelkästään sisäisen lainsäädäntänsä mukaisesti.¹⁶ Verosopimuksilla pyritään myös ehkäisemään vajaan verotusta, mikä tarkoittaa verotuskohteen kokonaan verottamatta jättämistä.¹⁷

Alun perin kaksinkertaisen verotuksen poistavilla verosopimuksilla katsottiin olevan positiivisia vaikutuksia kuten kansainvälisen kaupan lisääntyminen, viranomaisten yhteistyön tehostuminen, veropohjan vuotamisen estäminen sekä veronkiertämisen ehkäiseminen. Verosopimukset ovat kuitenkin kääntyneet haitallisen verokilpailun ja aggressiivisen verosuunnittelun seurauksena sen alkuperäistä tarkoitustaan vastaan.¹⁸ Verovelvolliset pystyvät hyödyntämään valtioiden välisiä verosopimuksia verojen vähentämiseksi, koska verosopimukset menevät konfliktitilanteissa yleensä kansainvälisen lainsäädännön edelle.¹⁹ Verovelvolliset voivat löytää eri maiden väliltä erilaisia verosopimuksia, joita hyödyntää omassa verosuunnittelussa. Näistä sopimuksista saattaakin löytyä yritysten toiminnalle erilaisia hyötyjä, joita maat eivät ole verosopimusta tehdessään välttämättä tarkoittaneet.

Verosopimusten tarkoituksien selventämiseksi käytämme suomalaista yritystä havainnollistamaan verosopimusten merkitystä. Suomalaisen yrityksen on maksettava verot Suomeen niin Suomesta kuin myös ulkomailta saaduista tuloista. Jos yritykselle kuitenkin muodostuu toiseen valtioon kiinteä toimipaikka, tämän toisessa valtiossa toimivat yksikön tulot verotetaan Suomen ja tämän valtion verosäännösten mukaan.²⁰ Verosopimuksessa Suomen ja toisen valtion välillä on sovittu

---

¹¹ Helminen 2009

¹² Helminen 2016

¹³ Helminen, Marjaana: Estävätkö EU:n perusperiaatteet aggressiivisen kansainvälisen verosuunnittelun rapauttamaan yrityspohjan pelastamisen?

¹⁴ Malmgren 2008

¹⁵ Knuutinen 2012

¹⁶ Helminen, Marjaana: Estävätkö EU:n perusperiaatteet aggressiivisen kansainvälisen verosuunnittelun rapauttamaan yrityspohjan pelastamisen?

¹⁷ Knuutinen 2012

¹⁸ Finnwatch: Rikkinäinen veropalapeli

¹⁹ Knuutinen 2014

²⁰ Kts. Suomalaisen yrityksen kansainväliset tilanteet

verottamisoikeuden jakamisesta sopimuksessa mainittujen vero-objektien, kuten eri tulotyyppien ja varallisuuserien osalta Suomen ja toisen sopimusvaltion välillä. Useimmiten verovelvollinen voidaan sopimuksen nojalla vapauttaa esimerkiksi osaksi tai kokonaan suorittamasta veroa Suomeen.²¹ Näin ollen suomalaisen yrityksen päätökseen ulkomaille mentäessä vaikuttaa vahvasti Suomen ja kyseisen maan välinen verosopimus ja miten verotusoikeus on jaettu.

Verosopimusverkostojen luominen ja kansainvälinen yritysverotus vaativat valtioiden välistä yhteistyötä, jotta yrityksiä verotettaisiin asian mukaisesti. Valtioiden näkökulmasta verotuksen tärkein tavoite on kuitenkin kerryttää verotuloja yhteiskunnan julkisten palveluiden pyörittämistä varten. Näin ollen kansainvälinen yritysverotus voidaan myös nähdä valtioiden välisenä verokilpailuna.

2.2 Valtioiden välinen verokilpailu

Verokilpailulla tarkoitetaan julkisyhteisöjen välillä vallitsevasta kilpailusta veropohjista sekä verotuotoista. Kansainvälistymisen myötä tuotannontekijöiden ja hyödykkeiden maiden välinen liikkuvuus on lisääntynyt ja tämän johdosta työntekijöiden sekä pääomien on mahdollista siirtyä korkean veroasteen valtioista matalan veroasteen valtioihin. Kansainväliset yritykset pyrkivät hyödyntämään eri valtioiden veroasteiden eroja ja näin ollen kansainvälinen verokilpailu valtioiden välillä keskittyy erityisesti yritysten ja pääomatulojen verotukseen.²² Yritykset pyrkivät tiukan kilpailun johdosta minimoimaan verotaakkaansa, mutta valtioiden näkökulmasta tarkasteltuna tilanne on toisenlainen. Valtiot ovat riippuvaisia verotuloista, mutta liian korkea veroaste saattaa johtaa etenkin pääomien karkaamiseen muihin verotuksellisesti edullisempiin valtioihin. Verokilpailu syntyy, kun valtiot alkavat houkutella tuotannollista pääomaa maahansa laskemalla yritystensä veroastetta ja toiset valtiot reagoivat tähän omassa veropolitiikassaan samalla tavalla.²³ Valtioiden on tästä johtuen löydettävä itselleen sopiva verojärjestelmä, joka on tarpeeksi houkutteleva ja kannustava yritystoiminnalle. Tämä luo mahdollisuuden kansainvälisille yrityksille kilpailuttaa valtioita keskenään ja monet valtiot pyrkivätkin houkuttelemaan monikansallisia yrityksiä esimerkiksi vapaatuotantoalueilla.²⁴

Taloudellisesti verokilpailu hyödyttää valtioita, mutta erityisen haitallista verokilpailu on ollut kehitysmaille. Koska yritykset eivät välttämättä maksa veroansa sinne, missä todellisuudessa toimivat on kyse kansainvälisestä ongelmasta.²⁵

Ennen 2008 alkanutta finanssikriisiä valtiot kilpailivat keskenään erilaisilla verokevennyksillä. Kilpailu kostautui monille valtioille finanssikriisin puhjettua ja valtioiden velkaannuttua. Tästä hyvänä esimerkkinä toimi Irlanti, jonka pankkien tappiot ajoivat Irlannin vakavaan velkakriisiin.²⁶ Finanssikriisin jälkeen globaali talouskriisi osoitti, että verokilpailulla saavutetut varat voivat hävitä nopeasti taloussuhdanteiden muuttuessa.²⁷ Valtioiden saavuttamia hyötyjä ja haittoja verokilpailusta on kuitenkin vaikea mitata ja ne yleensä jakaantuvat epätasaisesti maiden välillä. Pidemmällä aikavälillä verokilpailu heikentää valtioiden mahdollisuuksia ylläpitää julkisia palveluita verovaroilla,

---

²¹ Helminen 2009

²² Myrsky 2013

²³ Myrsky 2013

²⁴ Kts. Verokilpailu kutistaa politiikan pelivaraa

²⁵ Kts. Verokilpailu kutistaa politiikan pelivaraa

²⁶ Kts. Suomi on valmis pudottamaan yritysvero, jos muut nokittavat –verokisa alkoi taas

²⁷ Kts. Verokilpailu kutistaa politiikan pelivaraa

koska kilpailun johdosta valtiot laskevat jatkuvasti verokantaansa.²⁸ Valtioiden välinen verokilpailu ei kuitenkaan rajoitu vain yleiseen yritysveroasteeseen. Valtiot houkuttelevat yritysten pääkonttoreita, tuotantolaitoksia ja muita investointeja, kuten esimerkiksi aineetonta omaisuutta erilaisten verohuojennusten ja muiden etujen avulla.²⁹

Yritysten on entistä helpompaa sijoittautua vapaasti eri valtioihin ja sijoittaa toimintojaan ympäri maailman. Tämän takia monet valtiot ovatkin harjoittaneet innovatiivista ja kohdennettua veropolitiikkaa. Tästä hyvänä esimerkkinä toimii Hollanti, joka pyrkii houkuttelemaan oman pääoman ehtoisia sijoituksia maahan veropolitiikkansa avulla.³⁰ Valtioiden välinen verokilpailu voidaan jakaa yleisiin ja kohdennettuihin toimenpiteisiin. Yleisillä toimenpiteillä valtio yrittää houkutellessa yrityksiä alhaisella yhteisöverokannalla. Kohdennetuilla toimenpiteillä valtio taas pyrkii erottautumaan muista valtioista, houkuttelemalla esimerkiksi tietyn toimialan yrityksiä tai tietyn kokoisia yrityksiä. Näitä kohdennettuja toimenpiteitä voidaan kutsua myös verokannustimiksi.³¹

Markkinoiden vapautumisen ja kansainvälistymisen seurauksena valtioiden rajat ylittävää liikkuvuutta on lisännyt suurten konsernien kasvu. Nämä suuret konsernit voivat monin eri keinoin vaikuttaa omaan verotukseensa. Verotuksen minimointiin nämä konsernit saattavat käyttää erilaisia veroparatiisijärjestelyitä.³² Vuonna 2014 tehdyn OECD:n tutkimuksen mukaan arviolta noin 75-180 miljardia euroa menetetään maailmanlaajuisesti yhteisöverotuloja aggressiivisen verosuunnittelun vuoksi. Etenkin kehitysmaissa aggressiivisen verosuunnittelun vaikutukset ovat suuria, sillä samaisen tutkimuksen mukaan kehitysmaat menettävät vuositasolla noin 50-93 miljardia euroa yhteisöverotuloja.³³ Valtioiden välinen oikeudenmukaisuus ei näin ollen toteudu. Yhteiskuntavastuullisuuden näkökulmasta yrityksen tulisi maksaa veronsa asianmukaisesti siihen valtioon mistä toiminta on peräisin, mutta näin ei kuitenkaan aina tapahdu. Erityisesti veroparatiisien olemassaolo ja aggressiivisen verosuunnittelun hyödyntäminen haittaavat tervettä verokilpailua ja valtioiden välisen oikeudenmukaisuuden toteutumista.

2.3 Mitä ovat veroparatiisit

Yleensä veroparatiiseilla tarkoitetaan maita, joissa on matala verotus ja tiukka pankkisalaisuus, mutta ei kansainvälisiä sopimuksia tai lainsäädäntöä näkyvästä omistajuudesta.³⁴ Veroparatiiseille ei kuitenkaan ole olemassa yhtä täsmällistä määritelmää, mutta yleinen käsitys veroparatiiseista on, että ne tarjoavat mahdollisuuden verojen vähentämiseen tai kokonaan välttämiseen.³⁵ Perinteisesti veroparatiisit sijaitsivat Karibian merellä, mutta veroparatiiseja löytyy myös muualtakin. Nämä valtiot ja alueet ovat vakava haitta valtioiden välisen oikeudenmukaisuuden toteutumiselle.³⁶ Laajan määritelmän mukaan veroparatiisiksi voidaan katsoa mikä tahansa valtio tai alue, jonka lakeja voidaan hyödyntää verosuunnitteluun, verojen minimointiin, verojen kiertoon tai verojen kokonaan

---

²⁸ Kts. Verokilpailu

²⁹ Knuutinen 2014

³⁰ Knuutinen 2014

³¹ Knuutinen 2014

³² Myrsky 2013

³³ Finnwatch: Jäävuorta mittaamassa

³⁴ Kts. Veroparatiisit

³⁵ Kosonen 2013

³⁶ Knuutinen 2014

välttämiseen, jotka toisen maan lakien mukaan täytyisi maksaa. Näitä valtioita tai alueita voidaan kutsua myös verokeidasvaltioiksi, salaisuusvaltioiksi tai finanssisalaisuusvaltioiksi.³⁷

Vuonna 1998 OECD listasi neljä ominaisuutta, jotka viittaavat valtion tai oikeudenkäyttöalueen toimivan veroparatiisina. Ensimmäisenä ominaisuutena on matala tai nolla verokanta. Toisena on tehokkaan tiedonvaihdon puute eli veroparatiisi ei ole usein sitoutunut kansainvälisiin verotusta koskeviin sopimuksiin eikä myöskään ole solminut verosopimuksia muiden valtioiden kanssa.³⁸ Tehokkaan tiedonvaihdon puute luo mahdollisuuden yrityksen asioiden salailuun ja on yksi syy mikä houkuttelee yrityksiä veroparatiiseihin³⁹. Tämän vuoksi veroparatiiseista voidaan myös käyttää nimitystä salaisuusvaltio, joka terminä korostaa vielä enemmän näiden valtioiden sitä ominaisuutta, että tietojensaanti niistä on vaikeaa ja pankkisalaisuus tiukka⁴⁰. Kolmantena ominaisuutena OECD listasi huonon läpinäkyvyyden ja neljäntenä sen, että veroparatiiseihin on mahdollista perustaa yritys ilman, että vaaditaan varsinaista läsnäoloa tai konkreettista toimintaa⁴¹. Veroparatiisiyhtiön keskeisenä tunnusmerkkinä onkin se että sen varsinainen liiketoiminta – jos sellaista on – tapahtuu muualla kuin rekisteröintivaltiossa⁴².

Veroparatiiseja löytyy useita ja tulkintoja mitkä valtiot tai alueet täyttävät veroparatiisin kriteerit on monia. Kuitenkin vuosien saatossa on vakiintunut lukuisia valtioita sekä alueita, joita yleisesti pidetään veroparatiiseina.⁴³ Näitä ovat muun muassa Alankomaiden Antillit, Andorra, Anguilla, Antigua ja Barbuda, Aruba, Bahama, Bahrain, Barbados, Belize, Bermuda, Brittiläiset Neitsytsaaret, Cayman saaret, Gibraltar, Grenada, Guernsey, Jersey, Libanon, Liechtenstein, Macao, Mansaari, Mauritius, Monaco, Montserrat, Nauru, Palau, Panama, Saint Kitts ja Nevis, Samoa, Saint Lucia, Saint Vincent ja Grenadiinit, Turkis- ja Caicos saaret sekä Vanuatu⁴⁴. Tunnettuna esimerkkinä voidaan käyttää veroparatiisista Panaman valtiota, josta löytyy laillisia sekä laittomia houkutusia eri yrityksille. Panamassa on muita valtioita huomattavasti matalampi verotus, mutta sen laittomana houkutuksena toimii mahdollisuus verojen ja tulojen kätkemiseen. Panama nousikin talousuutisiin ja median hampaisiin, kun Panama –paperit tietovuoto vuoti 11 miljoonaa luottamuksellista asiapaperia julkisuuteen. Näistä papereista löytyi lukuisia viitteitä laittomaan toimintaan eri yritysten osalta Panaman valtiossa.⁴⁵

Julkisuuteen vuotaneet laajat hyväksikäytöt veroparatiiseissa ovat nostaneet veroparatiisit, verosuunnittelun ja veronkierron yhä voimakkaammin yhteiskunnalliseen keskusteluun. Vaikka yritykset eivät rikkoisikaan mitään lakeja harjoittaessaan verosuunnittelua veroparatiisien kautta, sisältyy kyseiseen toimintaan maineriskejä.⁴⁶ Panama –paperit skandaalissa kärähtäneiden joukossa oli esimerkiksi Nordea pankki, jonka maine koki kovan kolauksen. Kyseinen skandaali vei Nordealta asiakkaita, sekä sai useat kyseenalaistamaan tunnetun pankin toimintaa.

---

³⁷ Knuutinen 2014

³⁸ Kosonen 2013

³⁹ Knuutinen 2014

⁴⁰ Knuutinen 2014

⁴¹ Kosonen 2013

⁴² Knuutinen 2014

⁴³ Kts. Tervetuloa veroparatiisiin –Eurooppaan! Näin veroja voi vältellä eri maissa

⁴⁴ Knuutinen 2014

⁴⁵ Kts. Tervetuloa veroparatiisiin –Eurooppaan! Näin veroja voi vältellä eri maissa

⁴⁶ Rantala 2018

Veroparatiisit mahdollistavat erilaisten veroetujen lisäksi monenlaista rikollisuutta, kuten korruptiota, järjestäytyntä rikollisuutta ja terrorismin rahoitusta ⁴⁷. Veroparatiiseissa toimiminen ei kuitenkaan automaattisesti viittaa laittomaan toimintaan vaan veroparatiiseja voidaan käyttää monilla eri tavoilla. Laillisen verosuunnittelun välineenä veroparatiisiyhtiötä voidaan käyttää muun muassa tavaroiden ja palveluiden kauppaan, sijoitustoimintaan, finanssipalveluihin, aineettomien oikeuksien hallintaan, laivanvarustustoimintaan, vakuutustoimintaan, pankkitoimintaan sekä erilaisiin asiantuntijapalveluihin ⁴⁸. Se onko näiden toimintojen käyttö keinoitekoista vai todellista on kuitenkin vaikea määritellä.

Knuutisen Reijo teoksessaan *Verotus ja yrityksen yhteiskuntavastuu* avaa esimerkeillään veroparatiisien laajuutta. Esimerkiksi vuonna 2010 Barbados, Bermuda ja Brittiläiset Neitsytsaaret saivat yhteenlaskettuna yli viisi prosenttia maailmanlaajuisista rajat ylittävistä sijoituksista. Tämän lisäksi Brittiläiset Neitsytsaaret oli maakohtaisessa tarkastelussa toiseksi suurin sijoittajamaa Kiinaan, jonka taakse jäi vertailussa jopa Yhdysvallat. ⁴⁹ Nämä luvut eivät olisi mahdollisia ilman väliyhteisöjä, joita on perustettu kyseisiin maihin ja toiminta tai rahoitus on pyöritetty näiden väliyhteisöjen kautta.

Valtioita ei pidä luokitella veroparatiisiksi yksistään sen perusteella, että sieltä löytyy kilpailukykyinen ja yrityksiä houkutteleva verolainsäädäntö. Usein Hollanti ja Irlanti saatetaan eri yhteyksissä listata veroparatiiseiksi, vaikka Euroopan unioni on hyväksynyt näiden maiden verojärjestelmät. Hollannissa on esimerkiksi korkeampi verokanta kuin Suomessa, mutta siellä on paljon kohdennettuja verohuojennuksia yrityksille. Irlannissa on puolestaan matala yleinen verokanta (12,5%), mutta ei juuri muita huojennuksia. ⁵⁰ Näitä kyseisiä maita kuitenkin käytetään ahkerasti hyväksi erilaisissa veroparatiisijärjestelyissä, joissa konsernirakenteet rakennetaan kulkemaan Irlannin tai Hollannin kautta, usein jopa näiden yhdistelmänä. Tätä järjestelyä kutsutaan nimeltä ”Double Irish with a Dutch Sandwich”. Kyseistä järjestelyä ovat hyödyntäneet Yhdysvaltoihin rekisteröidyt yhtiöt kuten Apple tai Google, jotka siirtävät kotimaassaan syntyneen voittonsa lisenssimaksujen avulla irlantilaisen tytäryhtiön kautta verovapaasti Karibianmerellä sijaitsevaan veroparatiisiin ja vastaavasti sen tytäryhtiöt Euroopassa siirtävät Irlannin ja Hollannin kautta voittonsa samaan kohteeseen. ⁵¹

Viime vuosien aikana veroparatiisikäsitteen sisältö on tullut entistä epätarkemmaksi, sillä monet veroparatiiseiksi luokitellut valtiot ovat solmineet lukuisia verotusta koskevia tietojenvaihtosopimuksia muiden valtioiden kanssa. Tehdyt sopimukset eivät kuitenkaan suoraan muuta veroparatiisi-statusta toiseksi. ⁵² Viime vuosina esimerkiksi Pohjoismaat ovat neuvotelleet useita tiedonvaihtosopimuksia eri veroparatiisien kanssa, mutta sopimusten käytännön tehoa on kyseenalaistettu. *Tax Justice Networkin* mukaan tiedonvaihtosopimuksista ei ole ollut kovin suurta hyötyä veroparatiisien vastaisessa taistelussa. ⁵³

---

⁴⁷ Knuutinen 2014

⁴⁸ Kts. Veroparatiisien käyttötavat ja käytön laajuus

⁴⁹ Knuutinen 2014

⁵⁰ Kts. Fakta ja fiktiota veroparatiiseista

⁵¹ Kuortti 2012

⁵² Kuortti 2012

⁵³ Knuutinen 2014

2.4 Väliyhteisöt – tehokkaan yritysraakenteen tavoittelu

Verotuksellisesti tehokkaan yritysraakenteen tavoittelu on normaalia ja hyväksyttävää. On kuitenkin huomioitava, että veroparatiisien kautta rakennettu konsernirakenne yhdistetään herkästi ei-yhteiskuntavastuullisen alueen puolelle. Kaikki kansainväliset konsernit jakavat kuitenkin saman tavoitteen: nostaa eri toimintojen kerryttämät tulokset mahdollisimman verotehokkaasti emoyhtiöön.⁵⁴ Tämän vuoksi verosuunnittelussa hyödynnetään väliyhteisöjä verotehokkuuden maksimoinnin välineenä⁵⁵.

Väliyhteisöille on monia eri nimityksiä. Esimerkiksi OECD käyttää termiä special purpose entities (SPEs) tiettyntyyppisistä väliyhteisöistä⁵⁶. SPE on määritelty sellaiseksi yhteisöksi, joka on yleensä perustettu johonkin toiseen valtioon kuin emoyhtiö, mutta jolla kuitenkin on tässä valtiossa hyvin vähän (tai ei ollenkaan) varsinaista paikallista toimintaa⁵⁷. Väliyhteisötyyppejä voi rakenteeltaan olla monia erilaisia kuten esimerkiksi holdingyhtiöt, rahoitusyhtiöt, lisenssiyhtiöt tai captive-vakuutusyhtiöt⁵⁸. Väliyhteisöksi voidaan katsoa mikä tahansa erillisenä verovelvollisena kohdeltava ulkomainen yhtiömuoto tai varallisuusmassa. Väliyhteisö voi näin olleen erilaisten yhtiöiden lisäksi olla rahasto, säätiö, laitos, trusti tai jopa ulkomaalainen kuolinpesä.⁵⁹ Toiminnoiltaan yhteisöt voivat olla rahoitusta, sijoitustoimintaa, immateriaalioikeuksien hallinnointia, yleistä hallinnointia tai myyntiä⁶⁰. Väliyhteisöjen valittaviin rakenteisiin ja sijaintivaltioihin vaikuttavat erilaiset tekijät kuten, mikä on yhteisön tarkoitus ja minkä tyyppisiä suorituksia väliyhteisöön tulee⁶¹. Useimmiten näissä yhteisöissä ei ole työntekijöitä ollenkaan tai vain hyvin vähän ja näiden yhteisöjen tase usein muodostuu pääasiassa vastaavien ja vastattavien osalta rajat ylittävistä eristä. Näin ollen omistajat, lainanantajat sekä yhteisön omat omistukset tulevat joko ulkomailta tai ovat ulkomailla.⁶² Väliyhteisöjä hyödyntämällä saatetaan niiden sijaintivaltioihin siirtää esimerkiksi arvopaperiomistukset ja immateriaalioikeudet, sekä kerätä niihin osinkotulot, korot, myyntivoitot ja rojaltit. Tuloja näistä yhteisöistä harvoin kotiutetaan omistajien asuinvaltioon sellaisenaan, vaan ne saatetaan kotiuttaa sellaisten tulojen muodossa, joita väliyhteisön asuinvaltio ei verota lähdevaltiona eikä lopullisen tulonsaajan asuinvaltio tulonsaajan asuinvaltiona.⁶³

Yleisimpiä väliyhteisömuotoja mitä käytetään kansainvälisten konsernien toimesta ovat holdingyhtiöt. Holdingyhtiö tarkoittaa hallintayhtiötä, jolla tyypillisesti omistetaan passiivisesti yhtä tai useampaa yhtiötä. Riippuen tavoiteltavasta hyödystä, holdingyhtiö voidaan perustaa joko samaan tai eri valtioon varsinaista toimintaa harjoittavan yhtiön kanssa. Samaan valtioon holdingyhtiö voidaan perustaa esimerkiksi, jotta voitaisiin hyödyntää tämän valtion konserniverotusta koskevia erityssäännöksiä. Eri valtioon holdingyhtiö voidaan perustaa esimerkiksi silloin, kun halutaan hyödyntää valtioiden välisen verosopimuksen tuomia hyötyjä, kuten alempaa osinkojen lähdeverokantaa.⁶⁴ Tyypillisimpiä

---

⁵⁴ Knuutinen 2014

⁵⁵ Knuutinen 2014

⁵⁶ Knuutinen 2014

⁵⁷ Knuutinen 2013

⁵⁸ Helminen 2009

⁵⁹ Helminen 2013

⁶⁰ Knuutinen 2014

⁶¹ Helminen 2009

⁶² Knuutinen 2014

⁶³ Helminen 2009

⁶⁴ Helminen 2009

käyttötarkoituksia holdingyhtiöille ovat listaamattomien yhtiöiden omistukset. Tytäryhtiöiden omistusten keskittäminen holdingyhtiöihin on hyvin yleinen käytäntö, eikä tämä välttämättä johdu verojen minimoinnista, vaan käytännön syistä. Verotuksellisia etuja listaamattomien yhtiöiden osakkeiden omistukseen holdingyhtiön kautta ovat liiketoimintaa harjoittavista yhtiöistä saadut osingot ja muut tulot, jotka voidaan varastoida holdingyhtiöön ilman ylimääräisiä veroseuraamuksia. Ulkomaisen holdingyhtiön käyttö verosuunnittelussa perustuukin paljolti siihen, että monissa maissa osakeluovutusten luovutusvoitot ovat yhtiöille verovapaata. Tähän kun lisätään esimerkiksi se, että EU-maissa sijaitsevien konserniyhtiöiden väliset osingot, korot ja rojaltit virtaavat veroneutraalisti, voidaan holdingyhtiöillä saavuttaa hyvin verotehokas ja joustava konsernirakenne.⁶⁵ Tämän vahvistaa verohallinnon ohje jonka mukaan yhteisön EU/ETA –alueen jäsenvaltioista saama osinko on yhteisölle yleensä verovapaata tuloa, kun kyse on emo-tytäryhtiödirektiivin mukaisesta osingonmaksajasta (EVL 6 a §)⁶⁶. Holdingyhtiöitä on rekisteröity erityisen paljon Hollantiin ja Luxemburgiin, niiden suotuisan verojärjestelmän ja kattavan verosopimusverkoston johdosta⁶⁷. Holdingyhtiöiden käyttöön saattaa kuitenkin vaikuttaa kotimaan väliyhteisölainsäädännön mahdolliset vaikutukset, jotka voivat jopa eliminoida kokonaan holdingyhtiöllä saavutetut veroedut⁶⁸.

Kansainväliset konsernit usein keskittävät konsernin rahoitukseen liittyvät toimet erilliseen yksikköön. Tällaisia konsernin sisäisiä rahoitusyksiköitä käytetään, jotta muut konserniyhtiöt voivat sijoittaa ylimääräiset varansa kyseiseen yksikköön ja varoja tarvitsevat sieltä sitä lainata. Rahoitusyhtiöllä on verotuksellisesta näkökulmasta myös mahdollista minimoida konsernin verotusta sopivalla sijaintivaltion valinnalla.⁶⁹ Rahoitusyksiköillä saadaan siirrettyä tulosta pois korkean verotuksen maasta konsernin sisäisillä rahoitusjärjestelyillä edullisen verotuksen maahan. Sijaintivaltio, jossa verosopimusverkosto ja kansallinen lainsäädäntö mahdollistavat edullisen korkojen ja voitonjaon verotuksen ovat sen verotuksen näkökulmasta hyvin tärkeitä. Sijaintivaltiosta tulee myös tarkistaa, onko valtiossa alikapitalisointisäännöksiä, jotka voivat estää maksettujen korkojen vähennyskelpoisuuden. Sijaintivaltiossa tulee tämän lisäksi olla luonnollisesti myös kehittynyt pankkijärjestelmä ja valintaan vaikuttaa myös, kuinka kurssivoittoja ja –tappioita kohdellaan. Kattavan verosopimusverkoston ansiosta Hollanti on holdingyhtiöiden tavoin suosittu sijaintivaltio kansainvälisten konsernien rahoitusyhtiöille.⁷⁰

Kuten konsernin rahoitus, myös lisenssit hyvin usein keskitetään yhteen lisenssiyhtiöön, jonka kautta ohjataan rojalti- ja lisenssimaksuvirrat. Lisenssiyhtiön sijaintivaltioon vaikuttaa vahvasti erityisesti rojaltiltulojen verotus, rojaltien vähennyskelpoisuus ja yhtiöistä maksettavan voitonjaon verotus. Kuten muissakin väliyhteisötyypeissä myös lisenssiyhtiöissä sijaintivaltion sopimusverkosto on ratkaisevassa asemassa.⁷¹

Konsernien vakuutukset hoidetaan usein konserniin kuuluvan captive-vakuutusyhtiön kautta. Kansainväliset konsernit voivat hyödyntää riskienhallinnan ja sisäisen vakuutustoiminnan välineenä tällaisia yhtiöitä, joille ne maksavat vakuutusmaksuja. Verotuksellisten hyötyjen lisäksi, järjestelystä voi tulla merkittäviä kustannushyötyjä. Captive-yhtiöiden käytöllä vakuutustoiminnan kate jää

---

⁶⁵ Kts. KPMG: holdingyhtiöiden käyttö verosuunnittelussa

⁶⁶ Kts. Osinkotulojen verotus

⁶⁷ Knuutinen 2014

⁶⁸ Helminen 2009

⁶⁹ Helminen 2009

⁷⁰ Helminen 2009

⁷¹ Helminen 2009

konsernin sisälle, eikä esimerkiksi ulkopuoliselle vakuutusyhtiölle. Veroetuuksia tavoiteltaessa yhtiö sijoitetaan valtioon, jossa on edullinen verotus ja käytettävää vakuutusmuotoa koskevat edulliset verosäännökset. Verosopimusverkostot ovat captive-yhtiöidenkin sijaintivaltion määrittämisessä tärkeitä ja yksi yleisimpiä captive-yhtiöiden sijaintimaita on veroparatiisina tunnettu Bermuda.⁷² Myös Guernseyn saarelle on pakkautunut captive-vakuutusyhtiöitä joka puolelta maailmaa. Guernsey on hyvä esimerkki alueesta, jonka lainsäädäntö suosii tiettyjä yritysmuotoja. Guernseyn kilpailuetu on siinä, että sinne on keskittynyt paljon vakuutusyhtiöitä ja tämän johdosta siellä on saatavilla suuri määrä juristeja ja muuta vakuutusalan osaamista. Esimerkiksi Suomessa vakuutusyhtiöllä voi olla tiukat raportointivelvoitteet, mitkä vaativat yritykseltä paljon hallintoa. Guernseyn saarilla nämä asiat saadaan hoidettua kustannustehokkaammin, minkä takia kansainvälisten konsernien on jopa loogista hyödyntää Guernseyn saaren tarjoamia lainsäädännön etuja.⁷³

Erilaisten väliyhteisöjen käytön takia verotulojen kohdistaminen sille kuuluvaan valtioon on nykypäivänä hyvin hankalaa. Kaikki väliyhteisöt eivät kuitenkaan tavoittele veroetuuksia, vaan niiden käyttö voi usein johtua loogisista syistä kuten omistuksien keskittämisestä yhteen yhtiöön tai vakuutustoiminnan hyödyntämisestä konsernin sisällä. Usein väliyhteisöjen käytön takana on kuitenkin verotuksellisten etujen hyödyntäminen.

2.5 Kansainvälisten konsernien verosuunnittelu

Yrityksen verosuunnittelu oikein tehtynä tuo laillisia verotuksellisia etuuksia, mutta sen raja on kuitenkin hyvin häilyvä. Usein kansainvälisten konsernien verosuunnittelu saattaa mennä aggressiivisen verosuunnittelun puolelle. Aggressiivisella verosuunnittelulla tarkoitetaan tilanteita, joissa erilaisilla keinotekoisilla järjestelyillä pyritään vähentämään efektiivistä veroastetta konsernitasolla. Näin ollen aggressiivisella verosuunnittelulla pyritään minimoimaan tai jopa eliminoimaan maksettavien verojen kokonaismäärää. Tämän mahdollistaa eri valtioiden verojärjestelmien eroavaisuuksien hyödyntäminen erilaisilla kansainvälisillä yritysjärjestelyillä. Aggressiiviselle verosuunnittelulle tyypillistä on varsinaisten toimintamaiden verolakien välttely ja sen järjestelyt ovat yleensä rakennettu laillisen ja laittoman väliselle harmaalle alueelle, mutta ovat teknisesti laillisia.⁷⁴ Tyypillistä on myös että aggressiivista verosuunnittelua harjoittavan konsernin rakenne tytäryhtiöineen on hyvin monimutkainen.⁷⁵ Knuutisen Reijo osuvasti teoksessaan *Verotus ja yrityksen yhteiskuntavastuu* määrittelee aggressiivisen verosuunnittelun sellaisiksi toimiksi, jotka toteutetaan vero-oikeudellisten sitovien normien puitteissa, mutta joita yritysten sidosryhmien perusteltujen odotusten näkökulmasta tarkastellen ei voida pitää hyväksyttävänä.⁷⁶

Aggressiivisella verosuunnittelulla tyypillisesti pyritään välttymään osinkojen, korkojen ja rojaltien lähdeverotukselta. Kyseessä voi kuitenkin olla myös myyntivoittojen verotuksen minimoinnista. Väliyhteisöjen käyttö on aggressiivisen verotuksen tärkeimpiä apuvälineitä. Esimerkiksi yritys voi kierrättää investoinnit ja niistä saatavat tulot edullisen verosopimuksen tarjoavan läpivirtausvaltion kautta, perustamalla sinne väliyhteisön, jolla ei välttämättä ole edes varsinaista liiketoimintaa. Tämän lisäksi yritys voi perustaa toisen väliyhteisön matalan veroasteen valtioon, johon kotiuttaa tulot läpivirtausvaltiosta. Näin yritys voi välttää kotivaltionsa verotukselta, tehdessään investointeja. Tässä

---

⁷² Knuutinen 2014

⁷³ Kts. Miksi suomalaisyhtiöiden vakuutustoiminta pyörii veroparatiisien kautta?

⁷⁴ Finnwatch: Rikkinäinen veropalapeli

⁷⁵ Kts. Esko Kivisaari: Aggressiivinen verosuunnittelu nostaa yrityksen rahoituksen hintaa

⁷⁶ Knuutinen 2014

on kyseessä myöskin verosopimusten hyödyntämisestä, jota voidaan kutsua myös sopimushoppailuksi. Sen avulla sopimusvaltioiden ulkopuolinen yritys pyrkii hyödyntämään verosopimuksen tarjoamia etuja, joita sopimusvaltiot eivät ole solmiessaan sopimusta tarkoittaneet.⁷⁷ Sopimushoppailussa yritys pyrkii löytämään eri valtioiden solmimista verosopimuksista itsellensä parhaimmat ehdot, joita hyödyntää omassa verosuunnittelussaan.

Usein aggressiivisesta verosuunnittelusta puhuttaessa, liitetään keskusteluun mukaan veroparatiisien olemassaolo. Veroparatiisit ovatkin suosittu, teknisesti laillinen ja usein salainen keino kansainvälisille konserneille siirtää pääomaa yli rajojen. Hyödyntämällä eri valtioiden lainsäädännön eroja ja väliyhteisöjen mahdollisuuksia konsernit saavat laskettua efektiivistä verokantaansa huimasti. Etenkin Silicon Valley –yhtiöt ovat hyödyntäneet tätä mahdollisuutta. Irlannin, Hollannin ja Bermudan tytäryhtiöiden yhdistelmänä Apple maksoi vain 0,005 prosentin veron vuonna 2014 Euroopan voitoistaan.⁷⁸ Silicon Valley –yhtiöt ovat vain pieni murto-osa aggressiivista verosuunnittelua harjoittavista yhtiöistä maailmassa. Se on oma taiteenlajinsa, jossa konsernien rakenteet rakennetaan ja suunnitellaan tarkkaan ja huolellisesti. Erilaisia keinoja verosuunnittelun toteuttamiseksi on useita ja se riippuu yleensä täysin tavoiteltavasta edusta ja kohdemaasta. Aggressiivisen verosuunnittelun mahdollistaa se, että kansainvälisten konsernien eri osia verotetaan ikään kuin ne olisivat erillisiä yrityksiä.⁷⁹ Yleisiä verosuunnittelu keinoja ovat esimerkiksi korkojen vähennysoikeus, siirtohintojen optimointi ja aineettoman omaisuuden sijoittaminen, joihin usein käytetään väliyhteisöjä hyödyksi ja niiden pääpiirteitä käydään läpi seuraavien esimerkkien kautta.

Esimerkki 1 – Korkojen vähennysoikeus:

Konserniavustusjärjestelmä mahdollistaa avoimen voitonsiirron Suomessa toimivilta yhtiöiltä muualle verotettavaksi tai ainakin Suomen verotuksen ulkopuolelle. Suomessa oleva laaja korkojen vähennysoikeus edistää tätä suunnittelun mahdollisuutta. Kansainväliset konsernit käyttävät tätä korkovähennysoikeutta hyväkseen painottamalla suomalaisten tytäryhtiöiden pääomarakenteissa velkaa oman pääoman asemesta.⁸⁰ Tällöin Suomessa muodostunut liikevoitto siirtyy korkojen myötä muualle kuten esimerkiksi Luxemburgiin, joka mahdollistaa korkojen hyödyntämisen verosuunnittelussa.⁸¹ Muun muassa Caruna on ollut näkyvästi viime aikoina mediassa esillä hyödynnettyään poikkeuksellisen aggressiivista verosuunnittelua. Caruna on ottanut lainoja sen hollantilaiselta emoyhtiöltä, jolle se on maksanut lainoja ja korkoja takaisin.⁸² Näin se on minimoinut maksettavaa verovelvollisuutta Suomen valtiolle.

Esimerkki 2 – Stora Enson siirtohintojen optimointi:

Vuosina 2005-2010 Stora Enson osaomistuksessa oleva brasilialaisyhtiö myi Sellua Stora Enson hollantilaiseen tytäryhtiöön, josta se myytiin sitten edelleen Suomeen. Brasilialaiselle osakkuusyhtiölle sellusta maksettiin 15 prosenttia yli sen tuotantokustannusten, jonka jälkeen se myytiin Hollannista selvästi korkeammalla hinnalla eteenpäin Suomeen. Sellun kierrättämisestä ja siirtohinnoittelusta johtuen hollantilaiseen yhtiöön jäi sellukaupasta suuri osa tuloja, jotka olisivat

---

⁷⁷ Finnwatch: Rikkinäinen veropalapeli

⁷⁸ Kts. These five countries are conduits for the world's biggest tax havens

⁷⁹ Finnwatch: Verovälttelyn arkkitehdit

⁸⁰ Knuutinen 2014

⁸¹ Finnwatch: Verovälttelyn arkkitehdit

⁸² Kts. About the Inclusive Framework on BEPS

olleet Suomessa verotettavissa, jos kauppa olisi tehty suoraan brasilialaisen yhtiön ja Suomessa olevan yhtiön välillä. EU:n emo-tytäryhtiödirektiivi puolestaan mahdollisti sen, että konsernin sisäiset osingot pystyttiin siirtämään verovapaasti EU:n sisällä ja näin ollen osingot voitiin siirtää Suomeen verottomasti.⁸³

Esimerkki 3 – Aineettoman omaisuuden sijoittaminen:

Esimerkkinä aineettoman omaisuuden sijoittamisesta voidaan käyttää SVT:n tekemää selvitystä IKEAsta. Sen mukaan IKEAn eri maissa sijaitsevat toiminnot maksavat kolme prosenttia myynnistään rojalteina kaikesta mitä IKEAn myymälöissä myydään. Rojalit maksetaan Hollannissa sijaitsevaan holdingyhtiöön, josta rahat siirretään Liechtensteiniin rekisteröityyn säätiöön. Rojalit ovat myymälöiden sijaintivaltioissa vähennyskelpoisia ja Hollannissa rojalituloja suositetaan verotuksellisesti. Näin IKEA hyöttyy rojaltien veroetuuksista hollantilaisen väliyhteisön kautta.⁸⁴

Näiden kolmen esimerkin lisäksi käydään vielä kaksi mielenkiintoista esimerkkiä kuinka kansainväliset konsernit ovat hyödyntäneet väliyhteisöjä.

Irlannin yhteisöverokanta houkuttelee monikansallisia yhteisöjä jo sellaisenaan sijoittamaan toimintojaan sekä siirtämään voittoja Irlantiin. Maksimoidakseen veroetunsa yhtiöt usein siirtävät verotettavan tuloksen vielä Irlannista eteenpäin verovapauksia tarjoaviin perinteisiin veroparatiiseihin. Tähän voidaan hyödyntää hollantilaista holdingyhtiötä. Verosuunnittelua tässä tilanteessa helpottaa se, ettei Irlannin verolainsäädännössä ole väliyhteisö- eikä alikapitalisointisäännöksiä. Siirtohinnoittelusäännöksiä alettiin Irlannissa soveltaa vuodesta 2011 alkaen, mutta koska kyseessä on aineettomien oikeuksien käyttämisestä, on kyseisellä lailla vaikea puuttua asiaan. Irlannin lainsäädäntö mahdollistaa kansainvälisen konsernin valitsemaan vapaasti oman verotuksellisen asuinvaltionsa, kuten vaikkapa veroparatiisina tunnetun Bermudan, jonne yritykset usein maksavat verovähennyksiin oikeuttavia rojaltimaksuja. Verosuunnitteluun Irlannin kautta edesauttavat Irlannin edulliset verosopimukset, joissa ei ole erityisiä sopimushoppailun estäviä säännöksiä. Tätä Irlannin löysää verosääntelyä hyödyntävätkin muut sopimushoppailijat, jotka esimerkiksi haluavat välttää lähdeveron maksamiselta kehitysmaissa. Tästä voidaan esimerkkinä käyttää brittiläisen ActionAid-järjestön tutkimusta, jossa se perehtyi Associated British Foodsin eli ABF:n monimutkaiseen rahoitusjärjestelyyn. Sen sambialainen sokerin tuottaja Zambia Sugar maksoi suuria hallinnointipalkkioita ja lainakorkoja ABF:n Irlantiin rekisteröityyn pöytälaatikkoyhtiöön, jolla ei ollut varsinaista liiketoimintaa Irlannissa. Näin siirrettiin Sambian valtiosta pois yhtiön verotettavaa tuloa. Lainat oli otettu brittipankeilta ja hallinnointipalvelut Etelä-Afrikasta. Irlannin ja Sambian solmiman verosopimuksen ansiosta Sambia ei ollut oikeutettu verottamaan kyseisiä maksuja, joista se normaalisti perisi (hallinnointipalkkioista ja korkotuloista) 20 prosentin lähdeveron. Samaisen tutkimuksen mukaan Zambia Sugar hyödynsi myös konserniin kuuluvia hollantilaista ja mauritiuslaista holdingyhtiöitä, siirtämällä tulostansa niihin. Hollannin ja Mauritiuksen laajan verosopimusverkoston ja verosäännösten aukkojen vuoksi ABF välttyi näin ollen myös osinkotulojen lähdeverosta Sambiaan.⁸⁵ Samantapaisilla menetelmillä kehitysmaat, menettävät merkittäviä määriä yhteisöverotuloja, jotka niille muuten kuuluisivat.

---

⁸³ Knuutinen 2014

⁸⁴ Knuutinen 2014

⁸⁵ Finnwatch: Rikkinäinen veropalapeli

Toinen esimerkki on Finnwatchin 2017 ilmestyneestä *Verovälttelyn arkkitehdit* teoksesta, jossa kuvataan suomalaisen eläkelaitoksen Kevan ja Rockspring UK Value II järjestelystä, jonka seurauksena välttyään verolta Britanniassa. Kevan 2016 tilinpäätöksen mukaan Keva on sijoittanut Britanniaan rekisteröityyn Rockspring UK Value II –kiinteistörahastoon 56, 7 miljoonaa euroa. Rahaston verovälttely toteutettiin perustamalla Jersey saarelle rahastolle holdingyhtiö, joka perusti edelleen useita uusia yhtiöitä Jersey saarelle. Vasta nämä yhtiöt hankkivat omistukseensa kiinteistöjä Isosta-Britanniasta ja näin suoran kiinteistösijoituksen sijaan rahasto kierrättää rahat Jersey kautta. Sijoitukset Jerseyä Britanniaan tehdään käyttämällä velkavipua. Jerseyläiset yhtiöt eivät joudu maksamaan veroa siirtäessään voitot edelleen jerseyläiseen holdingyhtiöön. Koska Jersey ei verota ulkomaisille sijoittajille jaettuja voittoja, saa Britanniassa sijaitseva rahasto sijoitustuottonsa takaisin Jerseyä ilman veroseuraamuksia. Britannian lainsäädännön mukaan rahastojen saama tulo verotetaan lähtökohtaisesti rahaston osuudenomistajien tulona silloin, kun tulo on peräisin Isosta-Britanniasta, mutta koska kiinteistöjen omistus on kierrätetty Jersey kautta, saadaan maksettavat verot minimoitua.⁸⁶

2.6 Rajan veto hyväksyttävälle toiminnalle ja ei-hyväksyttävälle

Verosuunnittelua ja veronkiertoa ei pidä sekoittaa keskenään. Yksi vero-oikeuden vaikeimmista osa-alueista onkin rajan vetäminen hyväksyttävälle verosuunnittelulle ja ei-hyväksyttävälle veron kiertämiselle niin teoriassa kuin myös käytännössä⁸⁷. Verosuunnittelussa noudatetaan lain perimmäistä tarkoitusta, kun taas aggressiivisessa verosuunnittelussa lakia tulkitaan formaalisti, mutta jätetään lain perimmäinen tarkoitus huomioimatta. Verojen kiertämisestä on taas kyse silloin, kun toimenpiteille annetaan niiden tarkoitusta vastaamaton muoto. Tämä ei ole rikoslainsäädännön vastaista, mutta vero-oikeudellisesti ei hyväksyttävää. Syyllistyminen verovilppiin on taas lainvastaista toimintaa. Tässä tapauksessa tietoja saatetaan salata kokonaan tai annetaan verottajalle väärää tietoa. Tämä on rikoslainsäädännön vastaista, joka on itsessään jo rangaistava teko.⁸⁸

Perinteisellä verosuunnittelulla tarkoitetaan eri toimintavaihtoehtojen selvittämistä jossa huomioidaan eri vaihtoehtojen edullisuus⁸⁹. Verojen kiertämisellä yleensä viitataan verovelvollisten toimiin tai järjestelyihin, joilla pyritään vähentämään verojen määrää, niin että toimenpiteet ovat vain muodollisesti lainmukaisia, mutta katsotaan olevan lain tarkoituksia vastaan⁹⁰. Näin ollen verojen kiertäminen on myös lain kiertämistä⁹¹. Arkikielessä tämä taas liitetään fyysiseen veropakoiluun. Kansainvälisellä veropaolla viitataan vero-oikeudessa tilanteisiin, jossa pyritään siirtämään vero-objekti ankaramman verotusvallan piiristä lievemman verotusvallan piiriin.⁹²

Rajanveto näiden käsitteiden välille on hankala vetää, mutta määritelmällisesti verovilppi eroaa muista selkeästi. Verovilpissä tarkoituksellisesti rikotaan lakia, eikä edes pyritä tulkitsemaan lakia omaksi eduksi. Verovilppiin syyllistyminen ei automaattisesti tarkoita, että sitä käsiteltäisiin rangaistavana verorikoksena, mutta siitä voi seurata kuitenkin veronkorotus sanktio.⁹³

---

⁸⁶ Tokola 2010

⁸⁷ Knuutinen 2012

⁸⁸ Vaaramo 2016

⁸⁹ Knuutinen 2012

⁹⁰ Knuutinen 2012

⁹¹ Knuutinen 2014

⁹² Knuutinen 2014

⁹³ Kts. Esko Kivisaari: Aggressiivinen verosuunnittelu nostaa yrityksen rahoituksen hintaa

Suomessa verojen kiertämiseen voidaan puuttua muun muassa VML 28 §:n yleislausekkeen nojalla. Tämän lisäksi Suomessa on käytössä erityislainsäädäntö, kuten direktiivipohjainen yritysjärjestelyjä koskeva EVL 52 h § ja väliyhteisölainsäädäntö.⁹⁴

3 Veropaon kitkeminen

3.1 Kansainväliset toimet veropaon kitkemiseksi

Kansainvälisen veropaon ongelmat ja haittavaikutukset eri valtioille ovat olleet niin merkittäviä, että poliitikkojen ja valtioiden lisäksi siihen ovat kiinnittäneet huomiota erilaiset järjestöt. Kansainvälistä veropakoa on pyritty rajoittamaan monin eri keinoin, niin kansallisella tasolla lainsäädännössä, maiden välisissä verosopimuksissa kuin myös EU-vero-oikeudessa⁹⁵. OECD ja EU ovat työstäneet erilaisia hankkeita rajoittaakseen aggressiivisen verosuunnittelun käyttöä sekä estääkseen veropohjan rapautumista.

Merkittävin veropohjan rapauttamista ja voitonsiirron estämistä koskeva hanke on vuonna 2013 OECD:n julkaisema BEPS-hanke, joka tulee sanoista Base Erosion and Profit Shifting. Sen perimmäinen tarkoitus on turvata valtioille verotuloja globaalissa toimintaympäristössä toimivilta yrityksiltä.⁹⁶ Hankkeen taustalla ovat G20-valtioiden aloitteet ja tätä alettiin työstää yhdessä OECD:n ja G20-valtioiden kanssa. BEPS-hankkeeseen kuuluu yhteensä 15 erilaista toimenpidettä, joilla pyritään vastaamaan valtioiden rajat ylittävän toiminnan verotuksellisiin haasteisiin. Nämä BEPS-hankkeen 15 toimenpidettä tulee saattaa osaksi kansallista lainsäädäntöä veron kiertämisen estämistä koskevista direktiiveissä 31.12.2019 menneessä.⁹⁷

BEPS-ilmiö perustuu aikaisemmin tässä tutkimuksessa kuvattuihin verosuunnittelustrategioihin, joissa hyödynnetään eri valtioiden verosäännösten aukkoja. Samaiseen ilmiöön ovat vaikuttaneet myös muut tekijät kuten kansainvälisen kaksinkertaisen verotuksen poistamiseen tähtäävät säännökset ja viranomaisten välisen yhteistoiminnan ja tietojenvaihdonpuutteet sekä valtioiden välinen verokilpailu. OECD:n analyysien mukaan BEPS-ilmiö vähentää jopa 4-10 prosenttia yhteisöverotuloja globaalilla tasolla⁹⁸.

BEPS-hankkeen implementoimiseksi julkaistiin vuonna 2016 Inclusive Framework. Tähän on liittynyt mukaan yhteensä 115 maata, jotka ovat sitoutuneet verolainsäädännössä ja verosopimuksiinsa toteuttamaan vähintään BEPS-hankkeen minimistandardit.⁹⁹ Minimistandardeihin kuuluu 4 toimenpidettä BEPS-hankkeesta. Näihin kuuluvat haitallisen verokilpailun estäminen (BEPS toimenpide 5), verosopimusten väärinkäytön estäminen (BEPS toimenpide 6), läpinäkyvyyden lisääminen maakohtaisen raportoinnin avulla (BEPS toimenpide 13) ja riidanratkaisumekanismien tehokkuuden parantaminen (BEPS toimenpide 14).

BEPS-hankkeen 3. toimenpide on väliyhteisösääntely, joka ei kuulu Inclusive Frameworkin toimenpiteisiin, mutta on merkittävässä asemassa taistelussa epäoikeudenmukaista valtioiden välistä yritysten tuloverotusta kohtaan. Tämä 3. toimenpide sisältää kokoelmia vaihtoehtoisia tapoja

---

⁹⁴ Knuutinen 2014

⁹⁵ Helminen 2013

⁹⁶ Kts. OECD:n BEPS-hankkeen ydin

⁹⁷ Kts. BEPS-toimenpiteiden taloudellisten vaikutusten arviointiraportti

⁹⁸ Kts. BEPS-toimenpiteiden taloudellisten vaikutusten arviointiraportti

⁹⁹ Kts. About the Inclusive Framework on BEPS

säännellä väliyhteisötilanteita, joista valtiot voivat soveltaa itsellensä parhaimmin toimivia sääntelytapoja ¹⁰⁰. Väliyhteisölainsäädännöllä verotetaan väliyhteisöjen tuloja, jotka katsotaan kuuluvan väliyhteisölakia käyttävään valtioon.

Väliyhteisölainsäädäntö on alun perin peräisin vuoden 1962 Yhdysvaltain Subpart F-säännöstöstä, jonka jälkeen vastaavan tyyppiset säännöt alkoivat yleistyä muissakin valtioissa. ¹⁰¹ Suomeen väliyhteisölaki tuli vuonna 1994 ja sitä sovellettiin ensimmäisen kerran vuonna 1995 ¹⁰². Väliyhteisölainsäädäntö onkin hyvin vahvasti osana OECD-maiden kansallisia verojärjestelmiä. Väliyhteisösäädännöt ovat kuitenkin kansainvälisen harmonisoinnin puuttuessa muodostuneet melko erilaisiksi eri maiden välillä, jonka johdosta monien maiden väliyhteisösäädännöt ovat melko mutkikkaita. ¹⁰³

Suomessa väliyhteisölainsäädäntö rakennettiin melko pitkälti kansainvälisten esikuvien pohjalta, eikä siihen lisätty juurikaan kansallisia erikoisuuksia ¹⁰⁴. Sitä on kuitenkin viimeisen 20 vuoden aikana muutettu muutamia kertoja, mutta sen ydinsältö on säilynyt samana ¹⁰⁵.

3.2 Suomen väliyhteisölainsäädännön sisältö

Väliyhteisölainsäädännöllä pyritään ehkäisemään veronkiertoa, joka voi esimerkiksi tapahtua kotimaisen yhteisön siirtäessä keinotekoisesti voitot Suomesta toiseen valtioon, jossa on huomattavasti alhaisempi verotuksen taso ¹⁰⁶. Lain tarkoituksena on näin ollen mahdollistaa väliyhteisöön siirrettyjen ja matalan verotuksen maissa kertyneiden voittojen verottaminen emoyhtiön kotivaltiossa riippumatta siitä, miten voitonsiirto on toteutettu väliyhteisöön ¹⁰⁷. Tämän ansiosta, jos väliyhteisölaki soveltuu, voidaan verottaa ulkomaisen väliyhteisön Suomessa yleisesti verovelvollista osakasta ¹⁰⁸. Tunnusomaisena piirteenä väliyhteisölainsäädännölle on, että verovelvollisen omistusta vastaava osuus toisessa valtiossa asuvan yhteisön tulosta luetaan verovelvollisen veronalaiseksi tuloksi ¹⁰⁹.

Jotta väliyhteisölain perusteella voitaisiin ulkomaisen yhteisön tuloa verottaa sen osakkaan tulona, tulee yhteisön täyttää väliyhteisön kriteerit, jonka arviointi edellyttää monivaiheista tarkastelua ¹¹⁰. Keskeisimpänä kysymyksenä väliyhteisölainsäätelyn muotoilussa on se, millä edellytyksillä ulkomaisen väliyhteisön tuloa voidaan verottaa osakkaan tulona. Tässä on hyvin paljon maakohtaisia eroja eri maiden väliyhteisölainsäädännöissä. Ratkaisevia seikkoja tarkasteltaessa onko väliyhteisötulo verotettavissa vai ei, ovat tulon luonne, toiminnan laatu, ulkomaisen yhteisön verotuksen taso yhteisön asuinvaltiossa ja ulkomaisen yhteisön sijaintivaltio. ¹¹¹

---

¹⁰⁰ Kts. BEPS-toimenpiteiden taloudellisten vaikutusten arviointiraportti

¹⁰¹ Viherkenttä 2014

¹⁰² Kts. Väliyhteisötulon verotus Suomessa

¹⁰³ Viherkenttä 2014

¹⁰⁴ Viherkenttä 2014

¹⁰⁵ Viherkenttä 2014

¹⁰⁶ Myrsky 2009

¹⁰⁷ Finnwatch: Suositukset yritysten aggressiivisen verosuunnittelun torjumiseksi

¹⁰⁸ Kts. Väliyhteisötulon verotus Suomessa

¹⁰⁹ Viherkenttä 2014

¹¹⁰ Kts. Väliyhteisötulon verotus Suomessa

¹¹¹ Viherkenttä 2014

Suomen väliyhteisölaki on varsin lyhyt säädös, sillä siinä on vain kahdeksan pykälää. Ensimmäinen näistä kahdeksasta pykälästä koskee sen soveltamisalaa. Toinen pykälä ulkomaista väliyhteisöä ja kolmas määräämisvaltaa. Näin ollen 2-3 pykälät määrittelevät mitä pidetään ulkomaisena väliyhteisönä ja millaisen määräysvallan alla sen tulee olla, jotta väliyhteisölakia voidaan soveltaa. Pykälät 4 § - 6 § käsittelevät varsinaista verotusta. Niissä määritellään varsinainen tulo, tappioiden vähentäminen ja ulkomaisen veron hyvittäminen. Seitsemäs pykälä koskee ilmoittamisvelvollisuutta ja viimeinen pykälä lain voimaantuloa.¹¹²

Suomen verohallinnon ohjeiden mukaan ulkomaisen yhteisön tuloa voidaan verottaa väliyhteisölain perusteella sen osakkaan tulona ainoastaan, jos yhteisö on laissa tarkoitettu väliyhteisö. Väliyhteisönä ulkomaista yhteisöä voidaan pitää ainoastaan kaikkien seuraavien viiden edellytyksen täytyessä¹¹³:

- 1) Suomessa yleisesti verovelvolliset käyttävät yhteisössä määräämisvaltaa¹¹⁴;
- 2) Yhteisö ei harjoita asuinvaltiossaan vapautettua toimintaa¹¹⁵;
- 3) Yhteisön verotuksen taso sen asuinvaltiossa on alle 3/5 Suomen tasosta¹¹⁶;
- 4) Yhteisön asuinvaltio on valtiovarainministeriön asetuksen listalla tai yhteisö on saanut erityisen veronhuojennuksen asuinvaltiossaan (edellytys koskee vain verosopimusvaltioissa olevia yhteisöjä)¹¹⁷;
- 5) Yhteisö ei harjoita asuinvaltiossaan taloudellista toimintaa (edellytys koskee vain EU- ja ETA-valtioista ja eräistä verosopimusvaltioista olevia yhteisöjä).¹¹⁸

Ensimmäisenä ehtona on yleisesti Suomen verovelvollisen määräysvallan käyttö ulkomaisessa yhteisössä. Määräysvallan katsotaan syntyvän, kun verovelvollinen omistaa suoraan tai välillisesti vähintään puolet yhteisön pääomasta, äänimäärästä tai on oikeutettu vähintään 50 prosenttiin yhteisön varallisuuden tuotoista.¹¹⁹

Toisena ehtona on, ettei yhteisö harjoita asuinvaltiossaan vapautettua toimintaa. Väliyhteisölakia ei siis sovelleta, jos ulkomainen yhteisö harjoittaa asuinvaltiossaan 2 §:n 3 momentin 1 kohdassa mainittua niin kutsuttua vapautettua toimintaa ja sen tulot kertyvät pääasiallisesti kyseisestä toiminnasta. Suomen väliyhteisölainsäädännöstä vapautettua toimintaa ovat teollinen tuotanto ja tähän verrattavissa oleva muu tuotanto, laivanvarustustoiminta ja myynti- ja markkinointitoiminta, jotka palvelevat edellä mainittuja toimintoja.¹²⁰

Kolmantena ehtona on, että yhteisön verotuksen tosiasiallinen taso on alempi kuin 3/5 verrattuna laskennalliseen yhteisöveroon, joka olisi vastaavalta ajalta maksettava Suomessa.¹²¹

Neljäntenä ehtona yhteisön asuinvaltion on kuuluttava valtiovarainministeriön asetuksen listalle tai vaihtoehtoisesti yhteisö on saanut erityisen veronhuojennuksen asuinvaltiossaan.

---

¹¹² Kts. Laki ulkomaisten väliyhteisöjen osakkaiden verotuksesta

¹¹³ Kts. Väliyhteisötulon verotus Suomessa

¹¹⁴ Kts. Väliyhteisötulon verotus Suomessa

¹¹⁵ Kts. Väliyhteisötulon verotus Suomessa

¹¹⁶ Kts. Väliyhteisötulon verotus Suomessa

¹¹⁷ Kts. Väliyhteisötulon verotus Suomessa

¹¹⁸ Kts. Väliyhteisötulon verotus Suomessa

¹¹⁹ Kts. Väliyhteisötulon verotus Suomessa

¹²⁰ Kts. Väliyhteisötulon verotus Suomessa

¹²¹ Kts. Väliyhteisötulon verotus Suomessa

Valtiovarainministeriö säätää väliyhteisölain 2 §:n 5 momentin mukaan asetuksella niistä verosopimusvaltioista, joissa yleinen yhteisöveron taso on merkittävästi alhaisempi kuin Suomessa. Valtiovarainministeriön asetuksen listalle verovuodesta 2014 alkaen kuuluvat Arabiemiirikunnat, Barbados, Bosnia ja Hertsegovina, Georgia, Kazakstan, Makedonia, Malesia, Moldova, Montenegro, Serbia, Singapore, Sveitsi, Uruguay, Uzbekistan ja Tadžikistan. Näin ollen väliyhteisölakia voidaan käyttää vain, jos väliyhteisön asuinvaltio on jokin asetuksen listalle kuuluvista valtioista tai yhteisö on saanut erityisiä verohuojennuksia. Näillä tarkoitetaan lakiin perustuvia huojennuksia, jotka eivät ole yleisesti kaikkien yhteisön asuinvaltiossa toimivien yritysten saatavilla. Esimerkiksi eräiden valtioiden tietyt säännökset saattavat koskea vain rahoitusyhtiöitä, vakuutusyhtiöitä, holdingyhtiöitä tai vastaavia rajattuja yritysryhmiä.¹²²

Viimeisenä ehtona on, ettei yhteisö harjoita asuinvaltiossaan taloudellista toimintaa.

Väliyhteisö 2 a §:n perusteella yhteisöön ei sovelleta väliyhteisölakia, jos¹²³:

- 1) Yhteisön asuinvaltio on Euroopan talousalueen (ETA) valtio tai verosopimusvaltio, jota ei ole mainittu valtiovarainministeriön asetuksessa¹²⁴;
- 2) Yhteisön asuinvaltio on sitoutunut lain soveltamisen kannalta riittävään tietojenvaihtoon Suomen kanssa¹²⁵;
- 3) Yhteisö on asettautunut asuinvaltioonsa sekä harjoittaa siellä tosiasiallisesti taloudellista toimintaa. Jotta voidaan tulkita yhteisön harjoittavan taloudellista toimintaa asuinvaltiossaan, tulee sillä olla tarpeelliset toimitilat ja kalusto, riittävä henkilökunta ja henkilökunnan on pystyttävä tekemään itsenäisesti yhteisön päivittäistä liiketoimintaa koskevat päätökset.¹²⁶

Nykyisellään väliyhteisölainsäädäntö on melko monimutkainen ja lakiin sisältyy keskeisiä poikkeuksia, joita kotimaiset veronmaksajat ovat voineet hyödyntää¹²⁷. Väliyhteisölaki rajoittaa kuitenkin huomattavasti väliyhteisöjen keinotekoista käyttöä¹²⁸. Väliyhteisölain soveltamisesta on myös Suomessa runsaasti oikeuskäytäntöä ja monien järjestelyiden osalta oikeuskäytäntö on jo vakiintunut, mikä lisää oikeusvarmuutta. Veronkiertopykäliden väistämätön ominaisuus kuitenkin on, että jatkuvasti syntyy lisää uudentyyppejä järjestelyitä, joiden osalta soveltumiskynnystä joudutaan testaamaan oikeuskäytännön kautta.¹²⁹

3.3 Suomen väliyhteisölain toimivuus

Suomen väliyhteisölain keskeisimpänä konkreettisena hyötynä on nähty verovalvonnassa sen ns. preventiivinen vaikutus veronmaksajiin, jotka haluavat toimia lainkuuliaisesti¹³⁰. Näin ollen sen tarkoitus on toimia nimenomaan ennaltaehkäisevästi yhtiöiden toimintaan, joten sen ensisijainen

¹²² Kts. Väliyhteisötulon verotus Suomessa

¹²³ Kts. Väliyhteisötulon verotus Suomessa

¹²⁴ Kts. Väliyhteisötulon verotus Suomessa

¹²⁵ Kts. Väliyhteisötulon verotus Suomessa

¹²⁶ Kts. Väliyhteisötulon verotus Suomessa

¹²⁷ Kts. Merkittäviä muutoksia väliyhteisölakiin odotettavissa

¹²⁸ Helminen 2013

¹²⁹ Kts. Marjaana Helmisen lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esityksestä eduskunnalle

¹³⁰ Kuortti 2012

tavoite ei ole fiskaalinen. Verohallinnon mukaan väliyhteisölain voidaankin katsoa vakiinnuttaneen asemansa yhtenä Suomen harmaan talouden ja veronkierron estämisen juridisena välineenä. Sen aseman odotetaan tulevaisuudessa vahvistuvan Suomessa entisestään, sillä viranomaisten välinen automaattinen tietojenvaihto kehittyy jatkuvasti kansainvälisten sopimusten ja uusien menetelmien johdosta.¹³¹

Yksi väliyhteisönlain selkeitä hyötyjä on, ettei sitä voida kiertää ketjuttamalla veroparatiisiyhtiön omistus. Tämän takaa se, että välilliset omistukset otetaan lakia sovellettaessa huomioon. Näin ollen rajat ylittävällä toiminnalla on vaikutuksia väliyhteisöainsäädännön soveltavuuteen, joka yritysten on otettava huomioon verosuunnittelussaan. Lain merkitys korostuu etenkin yritysjärjestelyiden ja rakenteiden suunnittelussa. Kun väliyhteisölain soveltumisedellytykset täyttyvät, verotetaan ulkomaista väliyhteisöä Suomessa. Verotus tapahtuu riippumatta siitä, mikä järjestelyn tarkoitus on ollut. Tämän johdosta väliyhteisölain soveltamiseen ei tarvita veronkiertämistarkoituksen olemassaoloa ja sen osoittamista. Tämä vaikeuttaa yritysten aitoa toimintaa ja aiheuttaa hallinnollisia kuluja joidenkin konsernien kohdalla, sillä lakia on huomioitava monissa eri tilanteissa. Lain merkitys riippuu kuitenkin paljolti yrityksen toiminnasta ja toimialan luonteesta.¹³² Verohallinnon mukaan suomalaisilla yrityksillä on melko vähän omistuksia ulkomaisissa väliyhteisöissä¹³³. Ottaen huomioon ilmoitettujen väliyhteisöjen pieni määrä, ei lain aiheuttama rasite voine olla yrityselämän näkökulmasta kohtuuton suhteessa hyötyihin, mitä Suomen valtio saa väliyhteisölain tuoman ennaltaehkäisevän vaikutuksen myötä.¹³⁴

Hyvän lain piirteisiin kuuluu sen soveltamisen ennakoitavuus, selkeys ja aukottomuus. Kritiikkiä Suomen väliyhteisösäätely on saanut siitä, että se on nykyiseltä rakenteeltaan hyvin monimutkainen ja moniportainen¹³⁵. Tätä varten elokuussa 2018 valtiovarainministeriö julkaisi esitysluonnoksen, jossa ehdotetaan muutoksia väliyhteisölakiin. Olennaisimpia muutoksia ovat ehdotukset keskeisten poikkeusten soveltamisen edellytyksistä ja lain soveltamiseen vaadittujen omistusosuuksien laskentatavan uudistuksista.¹³⁶

Aukottomaksi lakeja on hyvin vaikea saada ja myös Suomen väliyhteisöainsäädännöstä löytyy aukkoja. Kun ulkomainen yhtiö on rekisteröity Euroopan talousalueeseen kuuluvaan valtioon, Suomen väliyhteisölaki soveltuu siihen vain hyvin rajallisesti. Tällöin väliyhteisöainsäädäntöä voidaan soveltaa vain siinä tapauksessa, jos väliyhteisön matala verotus johtuu erityisistä verohuojennuksista. Tämän lisäksi EU-oikeudessa turvattu sijoittautumisvapaus rajaa EU:n tuomioistuimen oikeuskäytännön perusteella väliyhteisöainsäädännön soveltamisen vain puhtaasti keinotekoisiiin järjestelyihin. Näin ollen, jos yhteisö on sijoittautunut Euroopan talousalueelle ja harjoittaa siellä tosiasiallista taloudellista toimintaa, ei väliyhteisölaki sovellu.¹³⁷ Kuten aikaisemmin mainittiin, yrityksellä tulee olla tarpeelliset toimitilat ja kalusto, riittävä henkilökunta ja henkilökunnalla on oltava itsenäinen päätösvalta päivittäisiä liiketoimintaa koskevia päätöksiä varten, jotta voidaan tulkita yrityksen harjoittavan tosiasiallista taloudellista toimintaa. Tätä on helppo kiertää vuokraamalla toimitila ja

---

¹³¹ Kts. HE 218/2018

¹³² Tokola 2010

¹³³ Kts. HE 218/2018

¹³⁴ Tokola 2010

¹³⁵ Kts. HE 218/2018

¹³⁶ Kts. Merkittäviä muutoksia väliyhteisölakiin odotettavissa

¹³⁷ Finnwatch: Suositukset yritysten aggressiivisen verosuunnittelun torjumiseksi

palkkaamalla yhtiöön työntekijä, joka osallistuu jollain tavalla yhtiön toimintaan. Tätä verohallinnon hyvin vaikeaa kyseenalaistaa ja näin väliyhteisölainsäädäntö on käytännössä helposti kierretty.¹³⁸

Täysin korvaavia vaihtoehtoja ei väliyhteisölainsäädännölle ole olemassa. Samanlaista ennaltaehkäisevää vaikutustakaan ei voida luoda muilla tavoilla. Julkisen sektorin haastateltavien mukaan itse lakiin ei ole tehtävissä veronkierron estämisen kannalta kovin merkittäviä muutoksia.¹³⁹ Ongelmana on se, että tarkkaa väliyhteisöjen määrää ei voida millään arvioida, sillä niiden olemassa oloa ei välttämättä ilmoiteta verohallinnon ilmoittamisvelvollisuudesta huolimatta. Etenkin salaisuusvaltioihin perustetut väliyhteisöt pysyvät teillä tietämättömillä niin kauan, kun yhtiöt ilmiantavat itsensä tai jäävät kiinni.

Väliyhteisölain odotetaan toimivan jatkossa tehokkaammin ja tiukemmin. 2018 loppuvuodesta Suomessa väliyhteisölakiin ehdotettiin muutoksia, joita sovellettaisiin vuoden 2019 alusta. Esityksessä ehdotetaan muun muassa, että lakia sovellettaisiin myös rajoitetusti verovelvollisiin, jos osuus ulkomaisessa väliyhteisössä liittyy rajoitetusti verovelvollisen Suomessa olevaan kiinteään toimipaikkaan.¹⁴⁰

Hallituksen esityksessä eduskunnalle ulkomaisten väliyhteisöjen osakkaiden verotuksesta annetun lain muuttamisesta ehdotetaan merkittävää muutosta määräysvallan täyttymisen arviointiin. Ehdotuksen mukaisen määräysvallan katsottaisiin täyttyvän, jos osuus tai osuudet väliyhteisössä olisivat vähintään 25 prosenttia nykyisen 50 prosentin sijaan. Määräysvallan täyttymisessä otettaisiin huomioon verovelvollisen ja siihen etuyhteydessä olevien kotimaisten tai ulkomaisten tahojen osuudet ulkomaisesta väliyhteisöstä.¹⁴¹ Kyseessä olisi merkittävä muutos, jonka vaikutusta voidaan kuvata seuraavalla esimerkillä:

Yritys X toimii Suomessa ja omistaa 25% osuuden yhtiöstä Y, joka toimii EU-alueella. Yhtiö Y omistaa taas 80% osuuden väliyhteisöstä Z. Yhtiöt X ja Y ovat keskenään etuyhteydessä olevia yrityksiä. Nykyisen tulkinnan mukaan tähän tapaukseen ei väliyhteisölakia sovellettaisi sillä, X omistus väliyhteisö Z on vain 20 prosenttia, mikä on vähemmän kuin 50 prosenttia. Uudistuksen myötä väliyhteisöön Z lakia kuitenkin sovellettaisiin, sillä koska X ja Y ovat etuyhteydessä laskettaisiin lakia sovellettaessa X omistuksen olevan Z väliyhteisöön 80 prosenttia (eli sama kuin Y:n omistus), mikä on korkeampi kuin 25 prosenttia.¹⁴²

Tämän lisäksi väliyhteisölaista ehdotetaan poistettavaksi ulkomaisen väliyhteisön toimialaan liittyvä yleinen poikkeus, EU-valtioissa ja verosopimusvaltioissa asuvia ulkomaisia väliyhteisöjä koskevat poikkeukset sekä valtiovarainministeriön asetuksella säädettyä listaa koskeva säännös. Lisäksi lakiin sisältyvää taloudellisen toiminnan poikkeusta ehdotetaan muutettavaksi ja tämän lisäksi useita muita enemmän teknisiä muutoksia.¹⁴³

Suomen väliyhteisölainsäädännön muutokset ovat vain jatkumoa kansainvälisille toimille yritysten aggressiivisen verosuunnittelun kitkemiseksi. OECD:n ja EU:n toimet ovat selkeästi vaikuttamassa yritysten mahdollisuuksiin pyrkiä vähentämään verojansa. Suomen väliyhteisölainsäädännön

---

¹³⁸ Finnwatch: Suositukset yritysten aggressiivisen verosuunnittelun torjumiseksi

¹³⁹ Tokola 2010

¹⁴⁰ HE 218/2018

¹⁴¹ HE 218/2018

¹⁴² HE 218/2018

¹⁴³ HE 218/2018

muutokset ovatkin peräisin EU:n toimista aggressiivisen verosuunnittelun ja veronkierron ehkäisemiseksi. Heinäkuussa 2016 EU:ssa annettu direktiivin (EU) 2016/1164 tarkoituksena on vahvistaa sisämarkkinoiden toimintaan vaikuttavien veron kiertämisen käytäntöjen torjuntaa. Samaisen direktiivin 11 artiklan mukaan direktiivin väliymäntä koskeva sääntely on saatettava voimaan viimeistään 31.12.2018 ja sääntelyä on sovellettava 01.01.2019 eteenpäin.¹⁴⁴

4 Johtopäätökset

Yritysten valtioiden rajat ylittävä toiminta on tuonut yrityksille erilaisia mahdollisuuksia hyödyntää eri valtioiden lainsäädäntöjen eroja. Kansainvälisten konsernien harjoittama aggressiivinen verosuunnittelu, herättää jatkuvasti kuitenkin keskustelua. Yrityksen näkökulmasta on huomioitava, että niiden tärkein tehtävä on tuottaa voittoa osakkeiden omistajille. Jotta tulosta saataisiin maksimoitua, on kustannuksia pyrittävä minimoimaan. Joten vaikka verojenmaksu on yritysten velvollisuus, ovat ne kuitenkin kustannuksia yrityksille, joita pystytään vähentämään verosuunnittelun avulla. Etenkin kun toiminta tapahtuu suuressa koko luokassa, voivat verosuunnittelun tuomat hyödyt olla hyvin merkittäviä.

Valtioiden väliset verosopimukset olivat alun perin oikeudenmukaisen verotuksen mahdollistamista varten. On kuitenkin selvää, että verosopimusten alkuperäinen tarkoitus ei ole täysin toteutunut. Yritykset ovat pyrkineet hyödyntämään verosuunnittelussaan kolmantena osapuolena valtioiden välisiä verosopimuksia, jotka ovat niitä itseään hyödyttäneet. Tästä johtuen useita maiden välisiä verosopimuksia tulisi laatia täysin uusiksi, mikä takaisi etenkin kehityksmaille enemmän oikeudenmukaisuutta.

Jokaisella valtiolla on kuitenkin omat intressinsä verotuloihin, joka verokilpailun johdosta vaikuttaa myös laadittaviin verosopimuksiin. Verokilpailu muutenkin on valtioiden välillä ajautunut pisteeseen, jossa valtiot pyrkivät erotautumaan toisistaan omilla verokannustimillaan. Tästä hyvänä esimerkkinä on Hollanti, mutta myös Viro on viime aikoina saanut paljon huomiota sen poikkeavalla verolainsäädännöllään. Virossa yritysten ei tarvitse maksaa yhtiöveroa lainkaan, jos ne eivät maksa osinkoja ulos. Näin ollen Virossa yritysten on mahdollista pitää tulos yhtiön sisällä ja tehdä investointeja, jolloin voidaan välttää maksamasta veroja. Yhtiöveroa maksetaan vasta kun tulosta otetaan ulos. Onkin hyvin mielenkiintoista nähdä, missä vaiheessa muutkin valtiot alkavat hyödyntää omassa lainsäädännössään Viron esimerkkiä.

Myös veroparatiisit ovat hyvä esimerkki, miten voidaan erikoistua tiettyihin kohdennettuihin yritysmuotoihin tai toimialoihin. Pieni Guernsey toimii captive-yhtiöiden keskuksena, koska tämän hallintoalueen lainsäädäntö suosii juuri näitä yhtiöitä. Guernseyn ollessa erikoistunut juuri tähän toimintaan, on yritysten järkevää hyödyntää vakuutusyhtiöitä juuri Guernseyn saarilla. Tässä tapauksessa väliyhteisön käyttö niin sanotussa veroparatiisissa ei välttämättä tuo yritykselle verotuksellisia etuja, vaan on looginen paikka yhtiölle. Samoin holdingyhtiöiden tai muiden väliyhteisöjen tarkoituksena ei aina ole verotukselliset edut, vaan syyt niiden käyttöön voivat olla peräisin täysin muista syistä. Holdingyhtiöiden alle on esimerkiksi käytännöllistä laittaa tiettyjä tytäryrityksiä, joita esimerkiksi aiotaan myydä. Näin ollen ne voidaan erottaa muusta konsernista hyvissä ajoin. Monet yritykset käyttävätkin holdingyhtiöitä ahkerasti hyödyksi yrityskaupoissa.

---

¹⁴⁴ HE 218/2018

Ihmisille herää kuitenkin tiettyjä mielikuvia väliyhteisöiden käytöstä veroparatiiseissa, jotka usein ovat hyvin negatiivisia, etenkin Panama –tietovuodon ja Bahama –tietovuodon jälkeen. Panama –paperien jälkipyykissä esimerkiksi Nordea pankki muutti toimintatapojaan radikaalisti. Kyseinen tietovuoto vaikutti Nordean imagoon valtavasti, kun paljastui että Nordean asiakkaita oli sekaantunut kyseiseen skandaaliin. Nykyisin yrityksen tilin avaaminen on Nordeassa hyvin pitkä ja tarkka prosessi, kun muutama vuosi sitten yritykselle sai tilin auki käytännössä sitä pyytämällä. Tilin avaamisessa varmistetaan kaikki mahdolliset toimintaan liittyvät tiedot ennen, kun tiliä voidaan avata. Pankki varmistaa, ettei yrityksen toiminnassa ole mitään verojen kiertoon tai epäilyttävään toimintaan viittaavaa. Yrityksen konsernirakenne käydään tarkkaan läpi ja varmistetaan yhtiöiden tosiasiallisten toimintojen taustasta. Väliyhtiöiden käyttö tietyissä maissa, voi johtaa saman tien asiakkuuden hylkäämiseen. Myös yli 10% yritysomistuksien omaavien ja tosiasiallisten edunsaajien tiedot pyydetään. Rahaliikennettä valvotaan tarkkaan ja tiettyihin maihin rahaliikenne jopa saatetaan estää. Tiukoilla linjoilla asiakkuuksien avaamiselle pyritään selkeästi viestimään, ettei aggressiivista verosuunnittelua tai epäilyttävää konsernirakennetta katsota läpi sormien.

Koska yritykset voivat saavuttaa selkeitä etuja tarkoin suunnitelluilla konsernirakenteilla, on täysin ymmärrettävää, että tätä myös hyödynnetään. Erittäin aggressiivisella verosuunnittelulla on kuitenkin haitallisia vaikutuksia etenkin kehitysmaille, josta voittoja siirretään pois. Kehitysmaiden tehdyt verosopimukset ja resurssit veropakoilun valvontaan eivät ole kovinkaan tehokkaita. Tähän kansainvälisillä toimilla tulisi etenkin puuttua.

Veropakoilu on merkittävä haitta oikeudenmukaisuuden toteutumiselle eri valtioiden välillä, jonka takia eri järjestöt pyrkivätkin ehkäisemään tätä ongelmaa. OECD ja EU pyrkivät vahvistamaan maiden lakeja ja toimintoja veropakoilun kitkemiseksi, mutta nähtäväksi jää kuinka tehokkaasti nämä tulevat toimimaan. Vaikka lakeja kiristetään, verosopimuksia uusitaan ja muita toimintoja vahvistetaan, on suurilla konserneilla aina resursseja löytää uusia keinoja varojen siirtämiselle korkean verotuksen maista matalan verotuksen maihin. Näiden konsernien toiminta vaikuttaa vahvasti myös niiden toimintaan jotka hoitavat veroasiansa asianmukaisesti. Lakien muutokset saattavat lisätä hallinnollisia kuluja sekä tehdä yritysten toiminnasta monimutkaisempaa. Tämä on otettava huomioon taistelussa veropakoilua kohtaan. Valtioiden täytyy löytää sopiva tasapaino veropaon kitkemisen ja yritysten mutkattoman toiminnan väliltä.

Suomessa väliyhteisölainsäädännön tarkoitus on kitkeä veropakoilua enimmäkseen ennaltaehkäisevänä säädöksenä. Siitä kuitenkin löytyy tulkinnanvaraisuuksia, joita yritykset voivat hyödyntää edukseen verosuunnittelussaan. Suurin ongelma on se, ettei suomalaisten väliyhteisöjen määrää todellisuudessa tiedetä, sillä niitä on todennäköisesti erilaisissa salaisuusvaltioissa piilossa. Tämän myös Panama –paperit tietovuoto osoitti, kun tuli ilmi lukuisia suomalaisomistuksia Panaman skandaalissa. Tällaisia suomalaisyhteyksiä voi olla myös muissa maissa, mitä ei vain tiedetä ja mahdollisesti ei tulla koskaan tietämäänkaan.

Nykyisen trendin mukaan kuitenkin kansallisia säädöksiä sekä kansainvälisiä direktiivejä vahvistetaan koko ajan ja Suomen väliyhteisölainsäädännön voikin odottaa 2019 alkaen toimivan johdonmukaisemmin ja tiukemmin. Muutamia tarkennuksia Suomen väliyhteisölainsäädäntöön tulisi kuitenkin tehdä. Esimerkiksi tulkinta yrityksen taloudellisesta toiminnasta maassa on helposti kierrettävissä. Väliyhteisölain sanamuotoilua tulisi tiukentaa niin että siitä kävisi ilmi, että toiminnan väliyhteisön sijaintivaltiossa on oltava merkittävää. Se kuinka väliyhteisölainsäädäntö tulee

tulevaisuudessa vaikuttamaan yritysten toimintaan jää vielä nähtäväksi. On kuitenkin todettava, ettei veropakoilua saada välttämättä ikinä täysin kitkettyä.

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli avata lukijalle, kuinka väliyhteisöjä käytetään kansainvälisten konsernien verosuunnittelussa. Ensimmäisenä tutkimuskysymyksenä oli verosuunnittelun houkuttelevuus kansainvälisille konserneille. Tähän selkeänä vastauksena nousi esille mahdollisuus verokustannusten minimointiin verosuunnittelun avulla, mutta verosuunnittelun avulla voidaan hyödyntää muitakin hyötyjä, joita väliyhteisöjen käyttö tuo mukanaan. Niitä voivat olla muun muassa holdingyhtiöiden tuomat käytännölliset ratkaisut tai captive-yhtiöiden vakuutuskatteen jääminen konsernin sisälle.

Toisena tutkimuskysymyksenä oli kuinka väliyhteisöjä sekä veroparatiiseja voidaan hyödyntää verosuunnittelussa. Väliyhteisöjen avulla voidaan hyödyntää eri valtioiden lainsäädännön eroavaisuuksia, sijoittamalla niitä valittuihin sijaintivaltioihin, mikä mahdollistaa koko verosuunnittelun. Veroparatiisit taas ovat houkuttelevia vaihtoehtoja väliyhteisöjen käyttöön, niiden matalan verokannan tai muiden verokannustimien takia. Veroparatiisien lainsäädäntö kannustaa yrityksiä harjoittamaan verosuunnittelua niiden kautta.

Viimeisenä tutkimuskysymyksenä oli Suomen väliyhteisölainsäädännön toimivuus. Kuten väliyhteisölakia läpikäydessä kävi selkeästi ilmi, sen tehtävänä on toimia ensisijaisesti ennalta ehkäisevänä säädöksenä. Näin ollen voidaan myös tulkita, ettei se pyri tarkoituksellisesti olemaankaan täysin tiukka, jottei sen vaikutukset yritysten normaaliin toimintaan olisi liian suuria.

Verosuunnittelu ja etenkin aggressiivinen verosuunnittelu muuttuvat jatkuvasti eri lainsäädäntöjen muutoksien myötä. Aina tulee olemaan yrityksiä jotka pyrkivät välttämään veroja keinoilla millä hyvänsä, saavuttaakseen parempaa tulosta. Onkin mielenkiintoista nähdä millaiselta kansainvälinen verosuunnittelu näyttää 10 vuoden päästä ja tuleeko mikään todellisuudessa muuttumaan.

Lähdeluettelo

Kirjallisuus

Finnwatch: Rikkinäinen veropalapeli – Oikeudenmukaisuuden toteutuminen Suomen solmimissa verosopimuksissa. Julkaisu 6/2014.

Finnwatch: Verovälttelyn arkkitehdit – Kartoitus Suomen verosuunnittelumarkkinoista. Julkaisu 7/2017.

Finnwatch: Suositukset yrityksen aggressiivisen verosuunnittelun torjumiseksi. Julkaisu 1/2017.

Finnwatch: Jäävuorta mittaamassa – Arvioita monikansallisten yritysten aggressiivisen verosuunnittelun laajuudesta Suomessa. Julkaisu 6/2016.

Helminen, Marjaana: Kansainvälinen verosuunnittelu. Edita Publishing Oy, Helsinki 2009.

Helminen, Marjaana: Kansainvälinen tuloverotus. Edita Publishing Oy, Helsinki 2013.

Helminen, Marjaana: EU-vero-oikeus (3. uudistettu painos). Talentum Media Oy, Liettua 2016.

Helminen, Marjaana: Estävätkö EU:n perusperiaatteet aggressiivisen kansainvälisen verosuunnittelun rapauttaman yritysveropohjan pelastamisen? Teoksessa: Vero ja finanssi – Juhlakirja Matti Myrsky 60 vuotta, sivut 53-72. Edita Publishing, Jyväskylä 2013.

Hänninen, Jyri: Veroparatiisit ja Suomi. Helsingin Sanomat, Helsinki 2014.

Knuutinen, Reijo: Verosuunnittelua vai veron kiertämistä. Sanoma Pro Oy, Helsinki 2012.

Knuutinen, Reijo: Verotus ja yrityksen yhteiskuntavastuu. Lakimiesliiton Kustannus, Vantaa 2014.

Kosonen, Katri: Veroparatiisit, verosuunnittelu ja veronkierto. Kansantalouden aikakausikirja – 109, vsk, -3/2013.

Kultalahti, Jukka: Globalisaation hallinnan oikeudelliset mekanismit. Teoksessa: Yritys, omistaja ja verotus – Juhlajulkaisu Seppo Penttilälle, sivut 143-161. Edita Publishing, Porvoo 2014.

Kuortti, Hannu: Veroparatiisit – veromuseoon kuuluvia luomuksia vai hyvinvointivaltioiden parasiitteja? Verotus 4/2012, sivut 414-428.

Viherkenttä, Timo: Väliyhteisösäännöt meillä ja muualla – missä mennään? Teoksessa: Yritys, omistaja ja verotus – Juhlajulkaisu Seppo Penttilälle, sivut 417-429. Edita Publishing, Porvoo 2014.

Malmgren, Marianne: Oikeushenkilön asuinvaltio verotuksessa ja yritysten kansainvälistyminen. Edita Publishing Oy, Helsinki 2008.

Malmgren, Marianne: OECD:n ja EU:n hankkeet aggressiivisen verosuunnittelun rajoittamiseksi ja veropohjan rapautumisen estämiseksi. Teoksessa: Yritys, omistaja ja verotus – Juhlajulkaisu Seppo Penttilälle, sivut 223-235. Edita Publishing, Porvoo 2014.

Myrsky, Matti: Kansainvälisen verokilpailun kysymyksiä. Defensor Legis N:o 3/2013.

Myrsky, Matti: Väliyhteisölaista, sen muutoksista ja tulevaisuudennäkymistä. Defensor Legis N:o 1/2009.

Rantala, Kim: Yritysvastuuraportoinnin vaikutuskeinot yrityksen imagoon ja maineenhallintaan – case Kesko Oy. Pro gradu – tutkielma 2018, Lappeenrannan teknillinen yliopisto.

Tokola, Antti: Uudistettu väliyhteisölaki veronkiertoa estävänä säädöksenä. Pro gradu – tutkielma 31.10.2010, Itä-Suomen yliopisto.

Vaaramo, Eero-Pekka: Kriitikoiden ja puolestapuhujien näkökulmat aggressiiviseen verosuunnitteluun. Kandidaatintutkielma 4/2016, Oulun yliopiston kauppakorkeakoulu.

Internet lähteet

About the Inclusive Framework on BEPS

<http://www.oecd.org/tax/beps/beps-about.htm> viitattu 08.11.2018

BEPS-hankkeen implementointi alkamassa – muuttuuko mikään?

<https://www.suomentilintarkastajat.fi/blogi/talouden-ammattilaisille/beps-hankkeen-implementointi-alkamassa-muuttuuko-mikaan> viitattu 08.11.2018

BEPS-toimenpiteiden taloudellisten vaikutusten arviointiraportti. Valtiovarainministeriön julkaisu – 26/2017.

<https://vm.fi/documents/10623/4120314/BEPS-toimenpiteiden+taloudellisten+vaikutusten+arviointiraportti/c045f3f5-deae-4815-89e4-4d09e020cea0?version=1.0> viitattu 10.11.2018

Esko Kivisaari: Aggressiivinen verosuunnittelu nostaa yrityksen rahoituksen hintaa

[https://www.edilex.fi/uutiset/39263?allWords=verosuunnittelu&offset=1&perpage=20&sort=relevance&years\[\]=2014&searchSrc=1&advancedSearchKey=617762](https://www.edilex.fi/uutiset/39263?allWords=verosuunnittelu&offset=1&perpage=20&sort=relevance&years[]=2014&searchSrc=1&advancedSearchKey=617762) viitattu 05.11.2018

Faktaa ja fiktiota veroparatiiseista

https://ek.fi/wp-content/uploads/muistio_veroparatiiseista.pdf viitattu 06.11.2018

HE 218/2018 Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulkomaisten väliyhteisöjen osakkaiden verotuksesta annetun lain muuttamisesta.

<https://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2018/20180218.pdf>

Holding-yhtiö

<http://www.sijoitusyhtio.net/yritysjarjestelyt/holding-yhtio/> viitattu 07.11.2018

Kaksinkertainen verotus näivettää yritysten kansainvälistymistä

<https://kauppakamari.fi/2017/04/26/kaksinkertainen-verotus-naivettaa-yritysten-kansainvalistymista/invalistymista> viitattu 27.10.2018

KPMG: Holdingyhtiöiden käyttö verosuunnittelussa

<https://www.edilex.fi/uutiset/4598?allWords=verosuunnittelu&offset=21&perpage=20&sort=relevance&searchSrc=1&advancedSearchKey=509591> viitattu 10.11.2018

Laki ulkomaisten väliyhteisöjen osakkaiden verotuksesta

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1994/19941217#a1217-1994> viitattu 05.11.2018

Marjaana Helmisen lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esityksestä eduskunnalle

https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/bae28760-2a50-48a3-a71d-1925726538f1/6c6bfb26-e290-4f22-9105-a658e85b3b6c/LAUSUNTO_20180823062000.PDF viitattu 10.11.2018

Merkittäviä muutoksia väliyhteisölakiin odotettavissa

<https://www.castren.fi/fi/blogijauutiset/uutiset-2018/merkittavia-muutoksia-valiyhteisolakiin-odotettavissa/> viitattu 10.11.2018

Miksi suomalaisyhtiöiden vakuutustoiminta pyörii veroparatiisien kautta?

<https://yle.fi/uutiset/3-6579909> viitattu 12.11.2018

Näin sinäkin hyödyt veroparatiiseista

<https://www.is.fi/taloussanomat/porssiuutiset/art-2000001908150.html> viitattu 02.11.2018

OECD:n ja BEPS-hankkeen ydin

<https://www2.deloitte.com/fi/fi/pages/tax/articles/oecd-beps-hankkeen-ydin.html> viitattu 08.11.2018

Osinkotulojen verotus

https://www.edilex.fi/verohallinnon_ohjeet/2017_0901.html#4.4%20EU/ETA%20alueen%20j%C3%A4senvaltioista%20saadut%20osingot viitattu 08.11.2018

Pahimmat veroparatiisit listattu

<https://www.maailma.net/uutiset/pahimmat-veroparatiisit-listattu> viitattu 04.11.2018

Suomalaisen yrityksen kansainväliset tilanteet

https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/tietoa-yritysverotuksesta/kansainvalinen_toiminta/ viitattu 28.10.2018

Suomi on valmis pudottamaan yritysveroa, jos muut nokittavat – verokisa alkoi taas

<https://yle.fi/uutiset/3-9451154> viitattu 28.10.2018

Tervetuloa veroparatiisiin – Eurooppaan! Näin veroja voi vältellä eri maissa

<https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/tervetuloa-veroparatiisiin-eurooppaan-nain-veroja-voi-valtella-eri-maissa/5861154#gs.NPXqWUE> viitattu 04.11.2018

These five countries are conduits for the world's biggest tax havens

<https://theconversation.com/these-five-countries-are-conduits-for-the-worlds-biggest-tax-havens-79555> viitattu 05.11.2018

Tomi Viitalan lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esityksestä eduskunnalle

https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/bae28760-2a50-48a3-a71d-1925726538f1/f4f7decd-801a-4e83-b75e-5272825ade13/LAUSUNTO_20180827102000.PDF viitattu 10.11.2018

Verokilpailu kutistaa politiikan pelivaraa

<http://maailmantalous.net/fi/artikkeli/verokilpailu-kutistaa-politiikan-pelivaraa> viitattu 28.10.2018

Verokilpailu

<http://maailmantalous.net/fi/abc/verokilpailu> viitattu 01.11.2018

Veroparatiisit

https://www.vero.fi/tietoa-verohallinnosta/tietoa_verotuksest/verovaj/veroparatiisi/ viitattu 01.11.2018

Veroparatiisien käyttötavat ja käytön laajuus

https://www.vero.fi/tietoa-verohallinnosta/tietoa_verotuksest/verovaj/veroparatiisi/veroparatiisien_kayttotavat_ja_kayton_l/ viitattu 02.11.2018

Veroparatiisien maailmantalous

http://www.attac.fi/sites/default/files/ATTAC_veroparatiisi.pdf viitattu 06.11.2018

Väliylhteisötulon verotus Suomessa

https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48479/valiyhteisotulon_verotus_suomess/ viitattu 28.10.2018

Yle: Hinnankorotuksista kritisoitu Caruna jatkaa verosuunnittelua – liikevoitosta 0,28 prosenttia veroa

<https://www.iltalehti.fi/talous/a/201707092200254205> viitattu 09.11.2018